

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeitt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

Folyó 2dik félvi (julius-decemberi) teljes számu példányokkalszolgálhat még a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Előléptetések; követválasztások Erdélyben; pár szó az ósiség-megszünésről; Veszprém Somogy és Liptó megyék közgyűlései; utóhang tájékoztató a békesi tisztválasztásra vonatkozólag; budai közlés; sz. fejevári városi tisztújítás; erdélyi ügyek; az ágost. hitv. egyetemi és bányakerületi gyűlése; nemzeti színház; adakozások a pesti vakintézetre; budapesti napló.)

Amerika. (Veracruz tudósítások a mexicói elnök-választásról.)

Portugália. (A cortes összehívásának határideje.)
Spanyolország. (A spanyol menekvők száma Portugáliában; elegy.)

Anglia. (A Times nyilatkozata a hadifegyvtörvény változtatásáról; hírek a mexicói táborozásról; repealszakadás; elegy.)

Franciaország. (Választási eredményt.)

Elegyhir.

Értesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Ő. cs. s. ap. kir. Főlsége Szei dler Károly, m. kir. hitótanácsnál számvevőségi díjasgyakornok vezetéknévénél „Szei lény íre változathatását kegyelm. megengedte.

A magy. kir. Helytartótanácsnál megürit valóságos titoknok állomásra Czobell Béla tisztb. titoknok lón érdemesítve.

A nm. magyar kir. udv. Kamra Sebastianovics Imre nyugdíjaztatása által keblében megürit kiadó-segédi állomásra Wittthalm Agoston irnokot léptette elő.

Kolozsár város tanácsa és esküit közönsége f. évi aug. 12én tartott közgyűlésében Groiz Gusztáv és Méhes Sámuel; Kézdivásárhely város pedig f. évi aug. 5én Kovács Dániel és Bertalan Józsefet; Berecz közönsége Lázár Mihályt és Finta Györgyöt; végre Kolos mezőváros polgársága Topler Antal és Méhes János tanácsosokat választák meg országgyűlési követekké. (Erd. lapok)

Pár szó az ósiség-megszünésről Mig az ósiség megszüntetése v. legalább módosítása hasznos és szükséges létéről majd minden körben csak egy vélemény uralkodik, még koránsem vagyunk annak gyakorlati valószínűségét illető rendszabályok iránt tisztában, pedig mégis épen e létesítés, vagy ehez vezető eszközökül függ az egész kérdés sorsa. Ezen eszközök taglalásának legyen a jelen cikk szentelve. Valamint annyi sok más dologban, itt is csupan az vezet határozatra, hogy a kérdés helyesen legyen föltéve, miszerint aztán megoldását természetszerű uton 's így célszerűleg végzeshessük.

Mi tehát itt a kérdés? mi célja az ósiség-megszüntetésnek vagy módosításnak? Nyilván az, hogy a földbirtok terhes bilincseitől fölmentessék, mi általa kereskedés emelkedni, a végtelen 's örökké megújuló családperék véget érni, ennek következtében a jóságok valódi birtokozni megállapítani 's ez által a jelzalogos hitel állandólag létesíteni fog; az uszora, melly alatt Magyarország annyira sanylik, megszűnik 's végre a telek és föld, mint Magyarország nemzeti gazdaságának elvitathatlanul tulnyomó tényezője, lehető legnagyobb értéket nyerend, mit az, más árukhoz hasonlólag, csak úgy érhet el, ha számára lehető legnagyobb piac, szabad és korlátlan forgalom biztosítottatik.

De vajjon igazán közönyös é, hogy mikor éressék el ezen főfontosságú cél: korán é vagy későn? most é vagy csak évek hosszú sora után? Előttünk é épen oly kevésbé látszik közönyösnek, mint azon idő, melly alatt valamely égnél a fecskenő, vagy pedig életveszélyes betegségnél az orvos érkezik; 's valamint egy illetén elkésés mellett egyik esetben jóságot és vagyont, úgy másikkál életet veszthet: ép úgy forog Magyarország vészben, ha a mostani pénz-és hitel-vagy inkább nem hitel-viszonyok zsarlása még tovább is tart 's menthetlen áldozata lesz az uszorának, melly főleg a szigorú végrehajtású's váltótörvény behozatala óta vakmerőn 's törvényt által egyaránt védtve mindenütt hatalmasan elharapozott 's harapozik folyást.

Az ósiségnek—, minden anyagi haladás szempontjából vett hiánya mellett ez intézetnek—, kétségen kívül eddigelő mégis ama nagy 's nem illőleg méltányolt érdeme volt, hogy a földeladást akadályzó korlátok által a magyar nemzetiséget a százados viharok és vészek ellen ótalmaza, de a szigorú végrehajtású's váltótörvény behozatala óta az ósiségnek épen ellenkező hatása van; mert a helyett, hogy jóságai egy részének szabad 's ez által lehető leghasznosb eladatása által a mostani birtokosokat képesekké tenné összes adósságaiktól menekülésre, azt látjuk, mikép nem egy földbirtokosnak, adóssági egy része miatt, egész birtokát törvényszéki eladják; és hála a jóságeladásra ósiség által tett korlátoknak! gyakran oly alacsony áron, hogy még a többi hitelezőt sem elégitheti ki belőle;

és mig előbb csak egy jövedelemrész fordított az uszorás adósság kamatlizetésére, most magával az egész jósággal alig földözheti az uszorás tőkét. Ha így halad minden ovadék vagy orvosser nélkül, a birtokos nemesség, valódi magva a nemzetnek, formászerint az amerikai indianusokhoz képest ki fog irtatni 's helyébe egy sereg mindenemü uszorás lép, — szép palladiumaul Magyarország szabadsága 's nemzetiségének!

II. Az ósiség-megszüntetésre vagy legalább módosításra célzó tervekben, mik egyszersmind a fenálló jogokra kell tekintettel akarnak lenni, szükségképp következő három pont legyen meg: a) a korona kárpótlása fejében a tőle elvonandó örököségi gyarlábér vagy esendőség (caducitas), mi legjobban laudemium utján történhetik meg. b) Határidő-megállapítás, mi alatt t. i. minden még szendergő ósiségi igény a magányosok részéről illető törvényszéknél bejelentetvén, a felpörösség megállapítottatik. c) Megállapítása egy további határidőnek, melly alatt minden valamint már folyamatban levő, úgy a b) pont következtében folyamatba teendő ósiségi perek eldöntessenek 's tisztába hozassanak.

Lényegileg, mint mondtunk, az ósiség-megszüntetésre vagy módosításra célzó minden indítványnak az első három pontban kell összpontosulnia 's csak a b) szerkezet, a szóban forgó jogesetek eldöntésére megbízandó törvényszékek több vagy kevesebb szóbeli eljárása, valamint főleg a különféle határidők megállapítása tekintetében engedhetni még némi módosításokat. De habár oly rövidre tenni 's egymáshoz közelebb hozni akarók is e határidőket, mégis a dolog természetében fekszik, hogy bizony még több év mulik el, mig az ósiségi esomót, a fenálló jogok sértése nélkül, egészen legombolythajuk 's az ország mindazon előnyben, miket értekezésünk első szakában említünk, biztosan 's valóóilag részesülhet.

Meg vagyunk győződve, hogy az ósiség-eltörlési vagy legalább módosítási kérdés mult országgyűlés alatt főleg e nehézségen szenvedett hajótörést 's mikint ez az életben oly sokszor megtörténik, mivel átlátták, miszerint az ohajtott cél csak hosszszab idő után érhetni el, a megkezdett utat inkább egészen abban hagyták. Illy módon a cél ismét több évre szorítottat hátra, mig e fontos kérdés gyors megoldatásának szüksége mindinkább parancsolólag tűnik fel.

A tényállás illetén sürgetősége mellett tehát igen kívánatos lenné az országra nézve, addig is legalább egy részét a mondott előnyöknek 's névszerint azok legfontosabbikát: a nemesi jóságok szabad adásvevését elérni. Ezen feladat megoldatását egy törvény által lehetne eszközölni, melly az ósiség megszüntetéséről vagy módosításról fennemlített három föltételhez mellékeltenék 's mellynek elfogadása következtében a főtörvény létesítése többé semmi akadályra nem találta. Ezen törvényjavaslat így hangzanék: *Az ósiség a nemesi jóságok szabad és korlátlan adásvevését továbbá nem akadályozhatja; ennelfogva jelen törvény kihirdetése pillanatától fogva ósiségre vonatkozó minden adásvevés nemesi jóságoknál megdönthetlenn és törvényes érvényvel bír; ha a jóság e végre hatósági felügyelés alatt 's hiteles és szorosan törvényes öszszírás és becsü alapján végbement nyilvános árverésen keresztül ment 's a többet ígérőnek adatott el; hogy azonban a vételpénzt 's illetőleg illetén árverésből nyert öszszéget ne az eladó kapja kezébe, hanem az a jelen törvény kihirdetésekor éredekelt jóságon fekvő, vagy legkésőbbben hat hónap alatt ezután betáblázandó világos adósságok lefizetése után vagy első helyen a jóságra magára öpettel betáblázva maradjon. Vagy ha ezt az eladó nem akarná, valamely elismert hitelintézetnél (legjobban az alapítandó hitelbanknál) hasonló kamatlábra tétessék le 's a járandó kamatok egész az ósiségi 's egyeb az előbbi birtokok ellen teendhető jogigények eldöntése 's kielégítéseig az eladó részire hagyassanak, a tőke pedig akkor azoknak, kiket a törvény jogosakul ismerend el, fizetessék; — végre egy illetén jóság-megvevő maga részéről se legyen ósiség által akadályoztatva, azt egészen vagy részleg másnak adhatni el.*

Első pillanatra úgy látszik, hogy az ósiségi kérdést ezen törvényjavaslat a milly nagyon egyszerűsíti 's megoldatását könnyíti, a mostani birtokosokat képesekké tenné jóságaiknak tüstint, ósiség-korlátozás nélkül, lehető leg-

jobb áron eladására 's ekkép vagy részleges eladással terhes 's nagykamatu adósságaiktól menekülésre, vagy az egésznek eladásával adósságaik lefizetése után magoknak biztos tiszta jövedelem-szerzésre 's midőn egyszer az ósiségi per lefolyt, azon esetben, ha hogy nyertesek ők leendnének, a vételpénz-maradvány, ellenkező esetben, azon része fölött szabadon rendelkezésre, mellyel a nyerendő részből beváltási értékül fizetendő öszszeg az előbb rajta feküdt adósságokat felülhaladja.

Az ósiségi jogigénnyel bíró rész azonban szinte biztosítva lenne, mert hisz igényének tárgya, t. i. a rajta fekvő adósságok levonása után fenmaradó értéke a vitás jóságoknak vagy magára a jóságra történt első helyeni betáblázás, vagy valamely nyilvános hitelintézetnél letétel által biztosítottatik 's a nyilvános árverés azon megnyugtatóson kívül, hogy a jóság nem becsárán alul adatott el, egyszersmind alkalmat nyújtandna neki, azt önrészevé venni meg, ha mint többet ígérő a rajta fekvő adósságokat lefizetni, 's a maradványt valamely hitelintézetnél letenni, vagy magára a jóságra első helyen betábláztatni 's azt, mint fenebb említettük, az ósiségi perek lefolyásaig, évenkénti ö száztólival az előbbi birtokosnál kamatoztatni akarná.

Innen kiviláglik, hogy javaslatunk szerint az ósiségi kérdés, melly eddigelő oly bonyolultnak látszik, miszerint azt teljesen megoldhatlannak és gordiusi csomóként egyedi erőszakkal megbonthatónak gondolák, gyorsan 's a fenálló jogok legcsekélyebb sérelme nélkül megoldható 's hogy e végre fen előhozott javaslatunkon kívül szorosan véve, egyéb mi sem kívánatik, mint egyezés a koronával a laudemium (gyarlati v. caducitási-váltás) iránt 's határidő minden ósiségi igény bejelentésére, miután az általunk fennemlített különperes eljárás az ósiségi perek gyors eldöntésére nézve gyakorlatilag ugyan kívánatos, mindazáltal tulajdonkép mégsem mulhallan föltétele az ósiség megszüntetés vagy módosításnak, és ezen gyorsítás nélkül — ha még sokkal később is — az öszszes ósiségi perek végre eldönthetők s befejezhetők fogának lenni. Az ósiségi igények bejelentésére szükséges határidő megállapítását csak nem tekintheteni sérelmökül a fenálló jogoknak, — az mindenesetre elkerülhetlen, ha csak azt nem akarjuk, hogy az igényi per végtelenségig bonyolodjék. (Vége köv.)

Veszprém megyei közgyűlés. Megyénk évenyedes közgyűlése folyó hó 3kán nyitattott meg főispáni elnöklet alatt 's ugyan így folytatottat is. Ha e gyűlés közérdekű tárgyainak határozati sorozatán végig tekintünk nem nagy vigasztalás marad a haladók részire; mert tisztelet a többségnek, mi ismerjük jogait 's hatalmát, sőt határozatának hódolni is akarunk: de — mint minoritas szinten polgárai a hazának, annyit ismét joggal követelhetünk a többségtől, hogy — hol nézeteket törvényes okok gyámoltják, ezek ellenében ne elégüljenek meg az ugyan a rjuk-féle dictatorian ganga l, mert így hozhatni ugyan határozatokat, de kiséri ezeket a sympathia, a nemzet és nép rokon hajlama? Erre a többségnek még ott is figyelnie kell, hol — mint nálunk, a közigazgatás vezetésében a közvéleménynek elhatalozó befolyás nem adatott; mert a közvélemény az életé, az élet pedig közös vagyon, melly előbb utóbb mindenki irányában oda vergődik, hol a következetes természet által kijelölt helye van.

E gyűlésnek elnöki előterjesztés nyomán két fő tárgya volt; u. m. az ujon építettet tervezett megyei börtön 's a majd megünneplendő tisztválasztás iránti előkészületek. Az első hamarabb tul estek a rendek, mint a második, mi annak jele, hogy inkább parancsolni, mint engedelmkedni készültünk. A nm. helytartótanács a börtönépítési tárgyban egy intézvényvel lepett meg bernünk, mellyben a rendeket felhatalmazza, hogy az építésnél használandó gyalog és szekeres napszámok az adózók részéről ezeknek közmunkai tartozásaiak fejébe tudassék; és ime — még arról is tételtett szó: vajjon ezen felhatalmazás elfogadassék é? tisztügyésünk a nép érdekében köszönettel ajánlá azt v e t n i, egy é b i r á n t h ó d o l a többségnek. Ezen többség szinte szerette volna a temeshez hasonló valamely nevezetes végzéssel tenni magát híressé az országban, de mivel megmondattott, hogy a megyék nincsenek felhatalmazva a népet újabb terhekkel megróni; tehát a tisztügyész kijelentése határozatilag kimondattott. A börtön terve pedig, melly már elfogadottul sokban különböz 's a hegy tetejére ajánlja a fegyházat tétetni.

megvizsgálás végett a' nm. helytartó tanácsához fog fel-
terjesztetni. A' tisztválasztási előkészületek azonnali tár-
gyalásába a' rendek propter certum quoniam fogni nem a-
kartak, hanem a' fejrmegei főispánhelyettes elnökele a-
latt a' szabályok elkészítését választványra bízák, mely há-
romnapi tanácskozás után jelentést beadá a' közgyűlésnek
stylo laconico, miszerint t. i. azt véleményezi, mit az ez ér-
dembeni 1843iki octob. közgyűlés határozatkép kimondott,
azaz semmit sem véleményez; a' közgyűlés ezt elfogadta 's
az 1843ki határozatot több példányban kinyomatni hatá-
rozta, de talán nem a' kortesvezérek számára.

Bőségében vagyunk a' lelkes fiatalságnak, miként bő-
ségében van ezeknek az egész ország; de miután hosszas
iparkodás és küzdelmekkel a' tanulói pályán sajátjokká te-
vék azt, mivel egyrésztben legalább az idősb spectabilis tiszt-
viselők nem bírnak, minden szellemi kincsek mellett is tét-
lenül kénytelenek a' drága időt üstökeik felett röptülni látni
's így mi természetesb részükről, mint a' kétséges jövőri
gondoskodás olyan uton, mely előtük nyitva áll 's mellyen
cselekvésre hivatnak. Egyjeles t. h. ezt sajonnal említvén
's az ifju nemzedék erőteljes hatását a' nemzetélet felvirá-
goztatására megnyerni ohajtván bátorkodott indítványozni,
hogy olyan tisztviselők, kik két tisztujtáson át a' választók
bizalma által fokozatos emelkedésben nem részesítettek,
hagyassanak ki 's helyökre a' szóval tettel egyiránt dus fiat-
tal nemzedék emeltessék, mellyben van nemzetünk erős jö-
vőjének reménye 's melly a' henyesség, téltlenség 's elbuká-
soktól ez uton mentethetik meg leginkább. Darázs-fészek
volt ez; hiszen — mondák némelyek, mások pedig gondo-
lák — a' fiatalságban jelenleg alig van szikrája a' conser-
vativismuskak, ha tehát magunk közé emelnők azt, nem ten-
nénk egyebet, mint eszközölését végebbükünknek; az in-
dítvány megbukott. Az ifjuság pedig egy időig még esü-
csülhet vagy vadászhat vagy kártyázhat; hiszen reá még a'
házának nincs szüksége.

Olvastván a' többi tárgy közt a' pápai zsidóság ügye
is. Ók t. i. rabbit választottak, de mivel ó- és új szertartásuk-
ra osztályoztatvák, némelyek a' választással nem elégteltek
meg 's megsemmisítését a' helytartótanácsnál sürgették,
jött is intézvény, de mellyel kapcsolatosan azro udalom c-
vása is tárgyalatott, mint mellynek sarkalatos jogai vannak
e' választás elintézéséhez, még pedig kizárólag. Ez óvás a'
nm. helytartótanácsához némi értesítvénnyel fel fog terjesz-
tetni. —

A' tisztujtási véleményezés utján szóba hozott az i-
deiglenes tisztikar is, melly a' választás ideje alatt bírósá-
got gyakoroljon, az ellenzék a' megyeszervezeti elvből in-
dulva ki, a' nemességet nem főispáni, hanem megyeható-
sági itélet által vélté csak korlátozhatónak, azért a' neve-
zett bíróságot a' karok közül kívánta kineveztetni; ezen ki-
vántatnak a' tulsó oldalról is számos pártolói akadtak, a-
zomban elnök ó mlgia felszólalván: mikép ó jogaiól egy
hajszálnyt sem enged, határozatkép is kimondatott, hogy
a' tisztválasztás ideje alatt teljes hatalmu bíró a' főispán. —
Két intézvény tárgyalatott még; egyik, melly a' katonai
nyugpénzesek pereit, mielőtt végrehajtás eszközöltetnék,
földerjesztetni rendeli; a' másik egyházi dologban a' pap-
laknak a' hívek általi építését illetőleg; az elsőre határozta-
tot: hogy tisztelettel félretétetik; a' másakra pedig főispán
ur egy szolgabíró előterjesztésére, hogy a' kétfél közt e-
gyezkedés történt már, kimondá, mikép e' tárgy megszü-
neteltetnek tekintendő.

Somogy megyei közgyűlés első napja augus-
tus 9kén. *) Szokott nagy számmal gyűlvén özsze a' ta-
nácskozásokat és közügyeket mindig éber figyelemmel ki-
sérő megyei KK. és RR. f. hó 1só napjára megyei tere-
münkben, ott örömmel láttuk több főrendü közt gr. Bat-
thyányi Kázmér urat is. Szokásos elnöki a' gyűlést megnyi-
tó 's a' RR. üdvözlő beszéd után 1só alispán ur kívánatára
felvétellett a' nm. Hittótanács intézvénye, mellyben a' me-
gyével tudatja, hogy itt leszen a' Hardegg vasas ezred fegy-
vergyakorlása, miért is kívánja e' végre a' megye által ki-
jelöltetni a' helyet, 's az oda vonulásra szükséges rendelé-
seket megtéetni, melly intézvény folytán végzés lón: hogy
a' fegyvergyakorlás az idén is Szigetvárott tartassék 's a'
kellő rendelkezések az illetők által tétessenek meg. Vélemé-
nyünk szerint is ez sokkal czélszerűbb az egyik fél által a-
jánlott Marczalinál már csak azért is, mivel Szigetváron
most is nagy számú katonaság szállásol, ezek tehát helyük-

*) E' lapoknak megbízott rendes levelezője T. E. barátom
váratlan és nyomasztó családi körülmények miatt nem
lehetvén jelen a' gyűlésen, engem kért meg a' gyűlési esemé-
nyek közlésére, egyszersmind kijelenteni, hogy a' somogyi
kéek szalagos párt kizárólagos közlönye ezen lap; erre több
okunk volt, elég legyen azon egyet említünk, hogy a' mult-
kori, Többen' aláírással közölt 's e' lapokban meg is jelent
illetdelmes czáfolatot a' Pesti Hirlap szerkesztősége elég il-
loyal s volt lapjaiba fel nem venni, míg az, egysomogyi pa-
raszt' aláírásu véleményünk szerint is renegat cikket egész
terjedelmében átvette lapjaiba. — K ö z l ő.

ből most nem mozdulnak, ellenkező esetben ezeknek is szál-
lástalmiok kellene, melly nyomasztó körülményt az adó-
zókra nézve illó lett volna önknek is uraim egy kis figye-
lemre méltani.

Ezután szönyegre hozatván az e' napra kitűzött tör-
vényesztéki t. bírák választása, felolvastatott az e' tárgyban
megbízott és működött választvány véleménye 's illetőleg
a' szavazási szabályzat, melly ujlag minden pontjában hely-
benhagyatván, délutáni 4 órára tüzetelt ki a' büntető tör-
vényesztéki t. bírák megválasztása 's főispán ur ó msga rö-
götön ki is nevezett a' voksszedésre és számításra két kül-
döttséget, mellyek egyikénél a' babócsai és marczali, má-
siknál a' központi, kaposi, igali és szigeti járások szavazza-
nak. Ezek folytán felvétellett a' nm. udv. koezellária k. lei-
rata, ugyanis az elemi tanoda kihirdetett alapszabályai ér-
demében f. é. febr. 3án a' nm. helytartó-tanács hozott
's onnan legfelsőbb helyre terjesztett két rendbeli feliratbul
kedvetlenül értvén ó felsége, hogy a' megye ezen tanodai
szabályokat, a' hazai nyelv 's nemzetiség tárgyában hozott
ujabb törvényekbe ütközőknek 's a' helytartó-tanács intéz-
vényét a' nemzet alkotmányosság teréről leszorítására i-
rányozottnak bélyegezvé, ámbár a' nevelés körüli intézke-
dés naponként sürgetőbb szükségét elisméri, mégis ezen
legfelsőbb intézkedéshöz segédkezéssel nem járulásban ál-
lapodott meg, melly hibás eljárás ó felsége nevében komo-
lyan roszzalattván, oda utasítja a' megyét, hogy a' helytar-
tó-tanács e' tárgybeli rendeletének megfelelni szoros kö-
telességének tartsa. A' leirat felolvasa után megjegyzé fő-
ispán ur ó mlgia, hogy k á r v o l t a' helytartó-tanács in-
lézvényét el nem fogadni, miután ó akkor is mondá, hogy
az 1548: 12, 1723: 74, 1723: 70, 1790: 26d. törvények vi-
lágosan megadják a' nevelés körüli intézkedést ó felségé-
nek, kívánja ennél fogva most is egész terjedelmében annak
elfogadtatását. M. L. a' felhívott törvényekben kijelölt leg-
felsőbb felügyelési jogot, intézkedő rendszer-alkotó joggá
kiterjeszthetőnek nem hiszi, írjunk fel tehát ó felsé-
g é h e z, 's k é r j ü k m e g j o b b á g y i h o d o l a t t a l, h o g y a'
nm. helytartó-tanács kibocsátott oktatás iránti intézvényét
felfüggeszteni, mielőtt országgyűlést hirdetni 's az okta-
tási rendszert az 1723: 70 és 1790: 15d. t. cikkben meg-
rendelt módon országos tárgyalás alá vétetni méltóztassék.
Egyébiránt kívánja, hogy a' sérelmek közé jegyeztessék az
o r s z á g g y ű l é s r e. Z. A. n e m a k a r j a u g y a n
a' m u l t g y ű l é s e g y t e t t é t t ö r v é n y e l l e n e s n e k n y i l v á n y i t-
ni, mert hisz praesentes concludunt, de 7 egyed felírását
nem mondhatni a' megye szellemében történtnek, 's az indít-
ványt egész terjedelmében pártolja. S. M. nem tagadja, hogy
van a' kormánynak joga az 1790: 15, 1715: 74d. t. c. z. ér-
telmében, mint mondatik salvo jure regio a' nevelésről in-
tézkedni, de csak a' nemzet kölesönös hozzájárulásával. E-
gyébiránt mindkét indítványt pártolja.

K. M. a' leiratot egész hódoló tisztelettel elfo-
gadtatni kívánja, mivel ugys egy két kisebb tanodát kivéve,
mellyeket magányosak alapítottak, mind a' kormány épít-
tette, azért van is joga, de kell is jogának lennie a' vallás és
nevelés körüli intézkedhetni; hisz a' nemzet ug sem tesz
semmit, tehát üdvözölje a' kormányt, ha tesz valamit, ó is
resteli ugyan a' mostani pirogatoriumot, de azért jogunk
nincs felírni, legfőlebb sérelemkép följegyezni a' jövő or-
szággyűlésre. Z. A. ur indítványát pedig épen nem pártol-
hatja, mivel világos inconsequentia lenne, egyik gyűlésből
tisztelkedni, másiban mindazt a' megtisztelttül legereblyéz-
ni. Cs. P. minthogy két indítvány tétetett, jó lenne tán, mond
egymástul elszakítani 's mindeniket külön tárgyalni
azért az e l s ó i n d í t v á n y t pártolja, a' másokra f. t. a.
f. D. adm. tapasztalván, hogy ezelőtt, meglehet tán gyakor-
latbul minden nevelési rendszert a' kormánytól vettünk, a'
leiratot elfogadtatni kívánja mindaddig, míg az országgyű-
lésen kimerítő és hasznos törvény hozatik, azért igen is meg-
egyezik abban, hogy ó felsége hódoló tisztelettel ország-
gyűlés-tartásra kéressék meg. — K. V.: ó is örvendve
nézett, mondá az új kormány elibe azon hiedelemmel, hogy
bizonyos jótékony hatásu irányt veend az igazgatás folyama,
azért csak polgári kötelességét teljesíti most, ha egész ter-
jedelmében pártolja az indítványt; hiszen ha annyira ohajt-
ják oda fen a' népnevelés előmozdítását, tartanak or-
szággyűlést 's terjesztsek elő, azért különösen kívánja szóló
a' mielőbb tartandó országgyűlést. P. B.: ó mlgia azt mon-
dotta, nincs törvény, melly a' nemzet jogává tenné a' nép-
nevelés körüli intézkedést, de igen is van, melly a' nemzet
e' körüli gyakorlatára hivatkozik.

Továbbá az 1775: 15, 1767: 17, 1727: 3ban világó-
san meg is magyarázatik azon jus regium, melly törvé-
nyeket kívánjais szóló a' felírásban idéztetni. K. J. épen nem
egyezik mlgos főisp. ur azon megjegyzésével, hogy ha most
harmadszor sem fogna elfogadtatni a' leirat, resistentia len-
ne a' RR. részéről, szerinte repraesentatio és resistentia
közt nem kis különbség van. Ha initiative jó a' kormány e'
tárggyai; meglehet, tán pártolja; de így nem fogadhatja

el a' kérdésben forgó nevelési rendszert 's azért röviden az
indítványra szavaz.

Későre haladván az idő a' végzést főisp. ur ó mlgia 15
szó állván 9ellen az indítvány 's kifejelt tanácskozás folytán
kimondá, hogy: e' megye RR. felírnak ó felségéhez, mi-
szerint a' haza 's fejedelem közt megosztott jogok ép fentar-
tása melletti felszólalásai által, dorgáló leiratot épen nem
érdemlettek, ó felségét alázatos, egyszersmind bizalomtel-
jes felirat által megkeresik a' végett, hogy a' nm. Helytar-
tó-tanács 25,224 és 27,230d. sz. a. kibocsátott oktatás ir-
ránti intézvényét felfüggeszteni 's a' haza minden polgárral
mélyen érezve az elemi oktatás szárazos elhanyagoltságá-
nak a' nép szellemi állapotára káros hatását, az 1715: 14,
1791: 13d. törv. értelmében minél előbb országgyűlést hir-
detni 's az oktatás rendszerét, az 1723: 70 és 1790: 15d.
t. cikkben rendelt módon országos tárgyalás alá vétetni 's
a' nevelési rendszert azon uton előmozdítani méltóztassék.
Már sokkal haladván délen túl a' tanácskozás, azon nap-
ra elnök ur ó mlgia a' gyűlést eloszlatá. (Folyt. köv.) X á n-
t u s J á n o s.

Liptó megyének aug. elején tartott közgyű-
lésében nevezetesh tárgyak voltak: 1) azon helytartósági
intézvény, melly a' megye alispánjától elvonja azon jogot,
miszerint ez a' bányavárosokon át utazni szándékozó zsidó-
kat érvényes utlevelekkel láthassa el; ezen eljárás Liptóban
sérelemnek bélyegeztetett. 2) Egy adófizető azon vád kö-
vetkeztében, hogy a' földesur károsításával pálinkát ége-
tetett, az uriszéken költség- és a' pör érdemében elmarasz-
tatott; ezen úriszéki itéletet a' költségű mennyiség csökken-
tésével a' megyei törvényeszték is helybenhagyta; azonban a'
helytartó tanács e' vádat bebizonyítottak nem látván, az
alól a' j o b b á g y o t f ö l m e n t e t t e. E' fölmentésben
a' liptói földesurak elnyomatást látván a' kormányzék ré-
széről, szinte a' sérelmek közé jegyezték. 3) Főispán ur
ezentul rendesen a' megyében kívánván székelní, számára
több lakszoba rendeltetett, minek következtében egy tiszt-
viselő a' megyei épületből privát házába szorítottatott; a' zöld-
asztal meghosszabbítása is szükségé válván de nem tán a'
majd bévezetendő kortesek miatt? mind ezen költséget fő-
ispán ur saját erszényéből fedezendi. 4) Főispán ó mlgia a'
pénztárakat megvizsgálván, rendjén találta ezeket kivevén a'
nemesit, melly nincs felügyelése alatt. 5) A' rendek elhatár-
zák, hogy ó mlgia mellképét a' teremben kifüggesztendik,
a' mellképét főispán ur maga fogja megszerezni. 6) Köszö-
nettel fogadtatott azon intézvény, mellynek kíséretében ó
felsége az inséggel küzdő liptóiak fölségelésére 2000 pftot
rendel kamatnélküli kölcsönképen a' sóhivatalból kiadatni.
A' rendek e' pénzen magtárt kívánának alapítni, minek
tervezésére választványt neveztek ki. Ezen magas segélyre
Liptó megye adózó közönségének valóban szüksége volt,
mert nyomorúsága nagy, közel két hó óta egy része füvek-
kel él; sokan kiszédtek a' már elültetett burgonyát, 's meg-
evék a' már esirába indultat, másol a' még virágozó száraz
szaggattatának fel 's a' dió nagyságu burgonyát nyeldesék,
miből különféle nyavalyák eredtek. Illy előzvények az éhha-
lált elkerülhetlenné teszik, ha a' fakeskedés, melly sok e-
gyednek munkát, 's a' megyei intézkedések, mellyek ju-
talmazó elfoglaltságot szerzenek, a' szenvedés pillanatában
mentőül nem szolgálnak.

Buda aug. 15én 1846. F. hó 7én tartott vál. pol-
gársági ülésben a' közönséget érdeklő két nevezetes tárgy
fordult elő, mit köztudomásra hozni ezennel sietek, pedig
annál inkább, mert egyik a' budavárosi polgárságnak a' ma-
gyar nemzetiség iránti hajlamát bizonyítja, másik a' dolgok
belállapotát 's különösen azon viszonyt írja le, melly a' fen-
álló városi rendszer mellett a' tanács és a' polgárság közt
létezik. Az elsőre vonatkozólag olvastatott Michel János bu-
dai lakatos mester és színházberlő ur folyamodása, melly-
ben magát a' színházberlési szerződés kötelezései alól
fölmenteni kéri, mert, ugymond, a' minden oldalról ellene
szórt megtámadó nyilakkal kalapács segítségével sem le-
vén képes többé nyelkezni, ez által hitele annyira csök-
kent, hogy vagyona világos veszélyeztetése nélkül az igaz-
gatóságot tovább nem viheti; nehogy azonban e' változta-
lás által a' budai német közönség színházi élvhíjnyát szen-
vedjen, maga helyébe ajánlja Schmidt Sándor temesvári
színház-igazgatót, kinek e' szakbeli képessége ismértes.
A' folyamodás végig olvastatott minden közbeszólás nélkül,
mi egyébiránt Budán ritka üneményül tekinthető; a' vá-
lasztó polgárok egymás szeméi közé néztek 's voltak, pe-
dig számosan — kik eljöttek látván az időt, mellyben Bu-
dán is háromszáz esztendő után Thalia templomában ma-
gyar muzák üssék fel tanyájokat, alkalmat vőnek figyelmezt-
tetni a' gyűlést a' nemzeti színház igazgatóságára; mire —
mint villanydurransra felugráltak némelyek, 's hogy az
előbbi nézet többséget valamikép ne nyerjen — mitől pedig
a' jámboroknak nem kell vala ug megijedniök — azonnal a'
Schmidt Sándor-féle ajánlás elfogadtatását sürgették. A'
magyarság emberei e' nézet pártolójának elmondák: mikép

a' budai szí-
ember egész
hát életre él
szükség, min
Schmidt Sán-
na mint buk-
tehetetlen,
mit sem tesz-
günk ót a' cs-
közönség tel-
meg is buk-
meg volt ve-
támogatták
meg. A' mag-
többségnek
ház ezentul
's az igazga-
Budá
és történi;
vel a' hiba f-
fölfedezhet-
pedig a' me-
tóság elétb-
kapitányt,
tása ug tö-
a' főkapitán-
rendőrség-
's ekép ju-
redvényre
lektől még
tányuk nem
két kapitán-
gyike mar-
mellett; a'
zeten kívül
szed alkál-
modása, m-
megszapon-
tatni kéri.
felügyelés
tak, de azt
gek vitel-
tány urat
dinált hely-
hivatal elj-
független-
's mégis bi-
nyi fizetés
vazák és n-
Gr.
város irán-
diszpolgár-
bizott,
és kézhéz
Ug-
tartatott
gyűlése P-
számmal
nak azon-
séget felh-
művesek
terségük
tassák ez-
ségü mű-
részelless-
galmasak-
kat, haza-
Meg kell
honilag k-
kémzűve-
nyekből
lezgetik,
óket meg-
nem kép-
részéről
ezt más
ának id-
20án me-
megvála-
József,
jellemhő-
küldé ki
B-
tartá Fia-
te alatt
véghéz;
megyei,
a' tisztik-
kesegyh-

a' budai színikör mostani állapota hasonlít a' betegeskedő ember egészségéhez, kibe csak hálni jár a' lélek; hogy tehát életre ébresztessék, hiteles állásu igazgatóságra van szükség, minő t. i. a' nemz. színház igazgatósága 's minőnek Schmidt Sándor urat semmikép sem tarthatni, mert vagyona mint bukotté — csőd alatt van, 's illy helyzetben arra is tehetetlen, hogy egy hatósággal szerződést kössön. Semmit sem tesz az, mondák a' buzgó ellenzők, nekünk kötelességünk őt a' csőd alól kiszabadítani; a' temesi színházat az ottani közönség teljes megelégtetésére 's olly eréllyel igazgatá, hogy meg is bukott, mikor aztán az illető közönség leginkább meg volt vele elégedve. Mindezen állítást bizonyítvánnyal támogatták, melyet a' temesi közönség nevében írtak vala meg. A' magyarok fájdalommal engedtek az antinationalis többségnek 's a' végzés kimondatott: miszerint a' budai színház ezentul is német fog maradni, miként német volt eddig 's az igazgató ezentul nem leend lakatos' hanem, Schmidt'.

Budán rendőrségi tekintetben sok visszaélés történt és történik; ez végre a' polgárságnak sem tetszett, de mivel a' hiba forrását másutt keresé, mint hol az tulajdonkép fölfedezhető volt, tehát nem segített a' bajon; kihirdetett pedig a' mezei rendőrségről szóló törvény, ezt a' budai hatóság életbe léptetni sietett 's választott egy mezei rendőrkapitányt, azonban ezen kapitány hatáskörének megállapítása ugy történt, hogy az mint alkapitány alárendeltje leend a' főkapitánynak, 's nem gyakorlandja kizárólag a' mezei rendőrséget, hanem mindenütt jelen legyen, hol szükség 's ekép jutott a' polgárság azon nem megnyugtató eredményre, miszerint külső vagyunk állapota a' kártételektől még ugy sincs biztosítva, mint midőn még mezei kapitányuk nem volt; sokban felébredt tehát az akarat: hogy a' két kapitány hatáskörét egymástól el kell választani; 's egyike maradjon a' városi batorlét 's rend főlőti örködés mellett; a' másik pedig gyakorolja minden subordinált helyzetben kívül a' mezei rendőrséget. Ezen akarat testesítésére szép alkalmat nyitott magának a' főkapitánynak azon folyamodása, miszerint a' mezei felügyelés által hivatalos dolgai megszorodván eddigi fizetését 200 ezüst forinttal javítani kéri. A' vál. polgárok elismerék ugyan, hogy a' mezei felügyelés által a' kapitányi hivatalos dolgok megszorodtak, de azt is tudják, hogy azon megszorodott kötelességek vitelére alkapitányi választatott már, ki hogy főkapitány urat hivatalos gondjaiban nem segítheti, csak subordinált helyzete oka; jónak látnák tehát némelyek, ha a' két hivatal eljárás tekintetében egymástól elválasztatnék 's függetlennek mondatnék ki. E' vágy majd közönséges volt, 's mégis bizonyos okoknál fogva a' kért 200 p.ft főkapitányi fizetésjavítást ezennel kész szív és akarattal megszárazák és meg is fizetik.

Gr. Török Bálint és Szentiványi Vincze a' város irányában tett jeles érdemeik némi méltánylásul díszpolgárokká választattak 's az elnöklő polgármester megbízott, hogy ez erről szóló polgári oklevél elkészítését és kézhez szolgáltatását a' nemes tanács részéről eszközölje.

Ugyancsak folyó hó 9kén a' polgári lövészteremben tartott a' budavidéki iparvédegyleti osztálynak is közgyűlése Pejacsevics János gr. elnökle alatt. Tagok szép számmal voltak jelen. Legérdekeseb' együlésről elnök-grófnak azon javaslata, miszerint a' hazai ipart pártoló közönséget felhívja: nyujtana segédkezetek olly gyárosok és kézművesek segítésére, kik elkezdett szakmájok, vagy mesterségük iránt szeretetet 's tehetséget tanusítanak; 's utatassák ezeket külföldre, bizonyos elismert jóságú és hiteleségű műhelybe ajánlják, 's havonként némi segélydíjban részesítsék; kik ha a' kiuntartózkodásuk ideje alatt szorgalmasak 's példás önvelelőeknek tanusítandják magukat, haza jövént ill ismét műhely biztosítsák számukra. Meg kell vallanunk, hogy hazai iparunk csak ezuton fog honilag kifejlenni 's emelkedni; mindaddig — míg gyárosaink, kézműveseink 's finomabb iparúzóink csak külföldi jövevényekből állanak, kik ismérteiket rejtett kincs gyanánt leplegetik, 's végre felpénzelvén magukat, ide hagyják az őket meggazdagító hazát — ipar dolgában virágzó állapotot nem képzelhetünk hazánkban. A' javaslat a' budai osztály részéről meleg pártolásra talált, 's táplál a' remény, hogy ezt más osztályok is elfogadni sietnek. Az egész javaslatot annak idejében közlendem. Ugyanez alkalommal az aug. 20án megnyitandó nagygyűlésre osztálybeli képviselőül megválasztottak: Királyi Pál, Rhadnay Ferencz, Gánóczy József, Ráth Péter, Hajós Sándor, és Stern Móricz; kiknek jellemhűségökben bízván az osztály minden utasítás nélkül küldé ki őket. †

Székesfejérvár aug. 14én. Városunk f. hó 10én tartá Fiáth Ferencz m. k. helytartósági tanácsos ur elnökle alatt tisztújítását. Minden békésen 's csendesen ment véghez; nem volt semmi rendellenység, mert hiszen nem megyei, hanem városi restauratio tartott. Nevezett napon a' tisztikar a' kir. biztos ur vezérlete alatt megjelent a' székesegyházban, hol a' nagymunkához, mely egy városnak

tisztviselőket adand, a' szentlélek segítségével 's felvilágosító malasztja kéretvén ki, az egész sereg ünnepies menetben a' városházba vonult; hol kir. biztos ur a' tárgyhoz alkalmazott beszéddel nyitván meg a' választó gyűlést, annak eredménye következő leit: a' polgármesteri hivatalban az eddigi Miskey Ferencz, a' kapitányban pedig Boross Imre közkarattal erősítették meg. A' bírói állomás a' vélemények megoszása miatt szavazásra boesáttatott, minek következtében az a' Hader Pál 45 szóval kiáltott ki, mire természetesen az ellene szavazók kissé félrehúzták ajkaikat, de egyéb mi sem történt. — A' választó polgárok közt szinte kilencz hely levén ez alkalommal betöltendő, azokra szavazás után a' következő t. cz. polgár urak lőnek megválasztva: Dancs, Flitsch, Gaszner, Ju há s z (ez magyar-ember) Marbik, Markus, Radulovics, Reh, Schenfelder. Két tanácsnoki állás betöltése is régvárakozott ezen tisztújításra, 's kir. biztos ur hozzájárultával azokra Fanta és Fűster érdemesítették. Aljegyzők lettek: Ámon és Szakoleczay; árvák atyja Akter. Egyéb hivatalnokok maradtak eddigi állapotjukban. Czifra beszédek elzengése után a' választás befejeztetett. —

Erdélyi ügyek. Kővárvidék július 20. 's következő napjain tartott közgyűlésének egyéb tárgyai voltak még az E. H. szerint következők: a' főkormányzói leiratok közül olvastatt elsőben azon rendelet, mely szerint főkormányzó ó nmlga addig is, míg e' vidékben a' főkapitányi állomást ő felsége betölténé, e' vidék kormányára Teleki Miklós grófot főkapitányi helyettesül nevezte ki, mit a' rr. közörmel fogadván kedves tudomásul vettek. — A' mult évi novemberi közgyűlés jegyzőkönyvére a' k. kormányzók következő észrevételeket tón: u. m. az 1s0 pont alatti rendelet azt tette a' vidéknek kötelességévé, hogy az 1831ben véghezvitt, gróf Teleki Imre által ez ellen benyujtott folyamodvány következtében felküldött, ott megvizsgált 's hibákai teljes nemesi összeírás nemesilajstromul nem szolgálhatván, mind azokat, kik a' hibás összeírás nyomán nemesekül tekintetvén, 1833ban útesinátás alól felmentettek, az alatt is, míg új összeírás készítettik, ismét utcsinálásra szoríttassanak; de mivel a' vidéki rendek az irt rendeletnek nem tettek eleget, annak pontos teljesítésére újlag is utasítottak. A' 3ik pontra, mely a' kir. tábla által nemeseknek ítelt Dali család tagjait, míg felsőbb határozat is olyanoknak ítélendi, előbbi állapotjukban hagyatni és az adózó nép sorából a' fenálló szabályozó rendeletek ellen némely szolgabírák mellé rendelt öröket megszüntetni rendeli; valamint a' 22dik pontra, mely szerint Mármaros megyének a' lólopás megállítására hozott rendelete velünk közöltevén, e' vidék is a' lovakkal keresztül utazók utileveleire bizonyos szabályokat íozott, a' főkorm. szék nem helyeslését tudatja, 's értesít, miszerint ezen határozatot köröztetni följelentés nélkül a' vidéknek joga nem volt. Végre az 51ik pontra tudatja: miszerint a' „közgyűlési ebédekre (ho hó!) a' tartományi pénztárból kiadatni szokott pénznek hova és mi czélra fordításáról a' főtisztek befolyása 's megegyezése nélkül a' közgyűlésnek rendelkezni nincs hatalmában.

Melleyek közül 1s0 pontra nézve, minthogy a' rendes nemesi új összeírás már elkészítve a' közgyűlésnek be is adatott, de taglalása sok időt kívánván abban állapodtak meg hogy az összeírásokat készítő bizottságokból egy az alkapitány elnökle alatt alakítandó bizottság ez összeírásokat megvizsgálván, véleményével együtt jövő közgyűlésnek adná be. A' 3ik pont alatti rendelet a' most érintett bizottsághoz utasított; a' szbírák melletti örködés iránti határozatot megsemmítő intézvény tudomásul szolgált. A' 22ik pontot tárgyzó intézvényre felírás tételik, melyben elő leend adva: miként az e' pont alatti határozatot nem azért hozta 's köröztetta a' vidék, mintha azokat az országgal el akarta volna fogadtatni, hanem, hogy tudják Kővárvidéknek e' tárgybéli intézkedését. Az 51dik pont alatti észrevétel tudomásul szolgált (azaz ezentul közgyűlési ebéd az adózó paraszt erszényére nem fog tartatni). Tárgyallatott azon kir. leirat is, melyben e' vidék is íentetik, hogy ezentul fölterjesztése 's folyamodásaiban a' kormányzói rendes utat ne kerülje ki; a' rendek ezt különösnek találták ugyan, elfogadták még is azon hozzáadással, hogy a' k. kormányzók a' folyamodások tartalmát nem bírálgtatván — egyenesen terjeszse ő felsége elbe; mi ha nem teljesítendőnek tapasztaltatnék, a' vidék azon utat használandja fölterjesztésében, mely legrövidebb; követei utasítás készítésre bizottság neveztetett. Alsó Fejérnek a' württembergiek betelepítését illető levele e' bizottsághoz utasított.

Több magyarországi megye levelei, felszólításai, mivel e' vidék még Magyarországhoz tetteleg csatoltatva nincs, tárgyalás alá nem vétettek. Így ns Pestmegyének a' horvát-ügyben, Zalának a' sérelmekről szóló leveleik azon bizottsághoz utasítottak, mely majd a' magyar országgyűlésre küldendő követei utasítása készítésére leend kinevezve.

Kolozs mezőváros tanácsa 's vál. polg. közönsége jul. 31kén tartott gyűlésében Topler Antal és Més

János tanácsosokat választotta országgyűlési képviselőivé. Követválasztó gyűlést fognak tartani: ns Kolosmegye aug. 17én, Kővárvidék aug. 24én; Fogarasvidék pedig aug. 12én, midőn egyszersmind az olly rég idő óta várt alkapitányi választás is meg fog történni.

A' nagyenyedi kisdedovó társaság legujabb kimutatásában dicséretes jeleit adja munkásságának, valamint jeles bizonyítványát azon emberszerető részvétnak, mellyel Erdély fiai és lányai a' kisdedovás ügyét karolják. Az eszme 1844iki octoberben penditetett meg először 's azóta az illető ügyszeretőknek sikerült aláírás után 879 pfr. 13 pkr. összegyűjteni 's mintegy 1550 pforintot tőkében igéretileg ugyan, de mellyekről kötelezvény fog szerzetetni. — A' „kolosvári napló“ felkiált: tantalusi kínunk némi enyhülést nyert. Láttuk „Boscot“ az ő „tulmulhatlanságában“ működni. F. hó 1jén az Apollo-teremben, 2án pedig a' sétány melletti színikörben lépett föl. Mit tett ő? oh ezt híven kísérni még az aradi hirdetőbeli tudósító „hoszsu szárra boesáttott képzelődésének“ is nagy feladat lenne. Legyen elég az általa aratott dicsőség legmaradandóbb jeleül egyszerűen feljegyeznünk: hogy mindkét előadás összes jövedelmét a' költségeknek sajátjából fedezése mellett — „jó tőke ny czélra“ szentelte. (Éljen!) Az Apollo-teremben első helyre 1 a r a ny! karzatra 2 pfr!!! volt a' belépti díj. Jövedelem a' külvárosi ref. egyházé. A' színikörbeli előadásra, mint mondják, valami 5000 drb 20- és 10 pkr. jegy kelt el, mi szépen gyarapította a' sétátér 's dolgozóház pénzalapját. Az ünneplett büvészt e' nemes áldozatért a' közhír tiszteletbeli polgársággal jutalmazandotta; 's valóban volt is róla szó a' város közgyűlésében, de a' kiüntetés elmaradt. — Bosco leginkább látogattatik a' Biasini-féle vendéglőben; az a' nya elhagyja csecsemőjét, a' hölgy puha nyoszolyáját, a' házi gazda tűzhelyét, a' szerkesztő (és naplóíró) iróasztalát és siet az olasz kávéházba vacsorálni és befalatozván az ő „karmenádliáj“ tőr és reméll izzó veritékben fürödve, habár 12öt üt is az óra, 's otthon az uristen egyedüli házórzó (njságíróknál elég) igen, mert tudja, hogy elvégre is a' nagy Bosco a' vendégtömeget némi „Kleinigkei“ — és „Bagatelle“-ákkal fogja meglepni, mellyekhez a' vacsora árán kívül ingyen jut. És a' vendégtömeg tapsol és éljenez, a' vendéglőtulajdonosnak szíve pedig repes az öröm miatt.

Némely lap állítása szerint az új hadi parancsnokot 'smeghatalmazott országgyűlési kir. biztost b. Puchner Antalt aug. 10ke körül várták Kolosvárra.

Kővárvidék közgyűlésének folytatólag vitatott tárgyai voltak még: a' közadózóknak megyeháználi örködése meg nem szűnt ugyan, de ezen terhet az adózó nemesek is viselendik ezentul; a' közadózók ottan töltendő három nap-száma pedig közmunkába tudatik. A' szolgabírák 100 pfr. fizetése ezutánra is az assessorai fundusból rendeltetett födötetni. Az alkapitányi hivatalos jelentésből, de különben is tudva levén a' rendek előtt a' vidékbeli só- és postautak 's hidak romlottsága 's ekép az ujak építése iránti szükség; e' tekintetben a' rr. több czélszerű intézkedést tettek 's flgyelmök a' négy falu határát pusztító Berszó vize árka kivágatására is kiterjedvén e' munkát még az idén mulhatlan megkezdetni elhatározzák. Teleki Sándor gr. előterjesztvén, mennyire romlik az országos só- és postaut kellő felügyelés, folytonos intézkedés 's az erre kívántató szükséges egyedek nem léte miatt, ajánlotta: hogy két utibiztos fizetésére 100 pfr. fog évenként a' m. gr. főkapitányi helytartó ur kezébe fizetni mind addig, míg a' vidéki utak kellő elkészülendnek 's ha elfogadják a' rr. az uti felügyelőséget is kész elvállalni, csak a' munkás erő pontosan irassék össze. E' hazafiai 's közjó iránti meleg részvéttől származott lelkes ajánlatot a' rr. méltó elismeréssel, éljenzéssel és szíves köszönettel fogadták 's a' munkás erő összeírására bizottság neveztetett, megválasztatván egyszersmind az uti biztosok. — Ohajta levelező valamit tudatni a' népiszkolák állapotáról is, mellynek létesítése iránt ezelőtti közgyűlésekben olly részvét mutatkozott a' rr. részéről 's mellyekre a' fő birtokosság részéről szép 's nevezetes ajánlatok, sőt pénzbeli aláírások is történtek. De ezen tárgya' tisztség kezelése alá adatván, nem tudhatni: most miben áll? mert a' tiszti könyvek vizsgálatára kinevezett bizottság semmit róla nem emlit; lehet azonban remény, hogy főkap. helyettes e' tárgyat napfényre hozva létesíti is, mire Kővárnak olly sürgető és nagy szüksége van.

Nagyszebenből az erdélyi Bote jelenti, miként oda jul. 29kén érkezett meg a' szász nemzet grófja Salmen Ferencz. A' szász nemzet által szabadon választott 's ő felségétől megerősített gróf ünnepies elfogadtatására meg voltak tve a' szükséges intézkedések N. Zebebenben ugy, mint Szászsebes és Szerdahely székeken is, mellyeken ő mlga Kolosvárról jöve keresztül utazott. A' város birtokához tartozó Szecsel nevű falunál egy — az egész tanács, szószóló 's több vál. közönségi tagból álló küldöttség várta gróf urat 's kísérte ünnepies menettel Szebenig; szekere előtt Szecselől Szebenig különféle szász helységek vál. közönsé-

ginek szász nemzeti díszruhába öltözött tagjai egymást felváltva lovagoltak. E' díszmenet élét a' város négy lovas legénye képezte, kik egész Szehenszék határszéleig lovagoltak ő mlga elibe. Groszau és Neppendorf faluk lakosai, főleg az ifjuság, ő mlga utaztakor két sorban állottak ki; a' városban a' kaputól egész a' nemzet házaig a' tizedek és kapitányaik s a' czéhek zászlókkal utozát alakítottak. A' nemzet ház kapuja alatt az egyetemi s grófi személyzet fogadta ő mlgát, azután pedig a' tiszlikar és vál. közönség Ziegler polgármester vezérlete alatt szállására vezette. Jul. 31én reggel tisztelgett a' tiszlikar s vál. közönségi küldöttség a' polgármester és szónoktul vezetve. Szives szerencsekívánataikra a' gróf hasonló szíveséggel valódi polgárszellemben válaszolt. Ünnepléses beigtatása f. h. második felében fog megtörténni. — Doboka megye tisztsége aug. 7kén tevő ünnepléses tisztelgését ujan kinevezett főispánja b. Jósika Lajosnál, minek következtében ő mlga aug. 8kán a' kormány alá rendelt megye keblébe utozott tisztgyűlés-tartás végett. — Kolos m. városban égés, Fogaraskörnyékén pedig felhőszakadás s villámsujtások pusztítottak; ezen utóbbi következtében egy kis lányka áldozatul esett s többben megsérültek.

Áz ág. hitv. bányakerületi közgyűlésének

(Vége). Harmadik napon (aug. 14kén) a' nmgm. k. htar-tó tanács kir. intézvényeinek olvasását folytattuk s egyik közölők alkalmat adott azon elfogadott indítványra, miszerint határozat hozassék az egyetemes gyűlésre, hogy Zay Károly egyetemes ügyelő semmi intézvényt azonnali végrehajtás végett addig ne köröztessen, míg azt az egyetemes közgyűlés nem tárgyalta. — Főlvétetett azon htar-tó tanács, majd abrosznyi táblázattal leküldött intézvény, mely iskoláinkról értesítvényeket a' benne kiszabott módon kíván; ezt oly fontosnak találta egyházkerületünk, hogy azt véleményadással végett egyetemes közgyűlési választványra ohajlja bizatni. — Az 1844ki III. t. cikknek a' nem egyes. görögökre kiterjesztését tudató intézvényt tudomásul vettük. — A' nógrádi esperesség indítványa: kéressék meg ő felsége, hogy egyházaink s iskoláink fölségellésére bennünket pénzsegéllyel megörvendeztetni méltóztassék, nem fogadtatott el. — A' katonai határszéleken az 1844ki III. t. cikknek mindeddig elmaradt kihirdetése s végrehajtásának akadályoztatása sérelmül vétetvén, megkéretni határozatott a' nmgm. k. htar-tó tanács, hogy e' részben kelő lépéseket méltóztassék tenni; ha pedig ez mitsem használna, a' sérelemorvoslás m. hatóságok utján a' jövő orsz. gyűlésen eszközözendő. — Bizonyos Novotny Mih. a' szegény lévai egyház részéről kéregetőnek küldetvén ki, miután föl-jelentetett, hogy ő a' benne helyzett bizalommal visszaél s több városból rendőrileg kiutasított, mint család az említett egyház által visszahivatni és számádsra vonatni rendeltetett. — Füredy Lajos egy, 120 pengő ftul szóló kötelezvényt a' selmezi lyceum alapítókéje nevelésére ajánlott fel. — Örvendetes tünemény volt, hogy Nagy János n. sallai ref. pap közügyeinkhez több ízben szözlött s mint kedves vendég Géczy Péter által üdvözöltetett.

Áz ág. hitv. egyetemes közgyűlése.

Zay Károly gróf elnöklete alatt aug. 15kén Pesten Székács József végezte rövid istentisztelet elkezéddött. Az isteni tisztelet végeztével legelőször is felolvastattott a' nagyméltóságú magyar királyi helytartó-tanács intézvénye, mely mellett m. é. jegyzőkönyvünk azon megjegyzéssel küldetik vissza, hogy superintendenseinket „p u s p ö k“ néven ne nevezük; de miután e' név nálunk politikai jogokkal öszszekötve nincs s ilyenekkel azt öszszekötöni minmagunk sem kívánjuk s miután az vallásunk egyedüli kufejéből, a' bibliából merítettet, az említett névhez ezental is ragaszkodunk. — Bemutatott az egyházi rendezés tárgyában mult évben közgyűlésileg kinevezett választvány már ismertes javaslat, mely hogy minden oldalról kellően s elhamarkodástól menten megrostálathassék, csak két év mulva fog tárgyalás alá vétetni. Hogy pedig az idegen ajku egyházak is megérthessék s észrevételeiket reá megtehessék, a' tervezet német és tót nyelvekre is lefordítottat határozatott, a' német fordításra Sztramszky Samuel sup., a' tót-ra pedig Osztrólczy Mihály nógrádi főesperes bizatván meg s e' fordítványok saját költségéni kinyomatását Zay Károly gr. vállalá magára. S attól tartván némelyek, hogy e' munkálat bizonyos, a' protestantismus elvei- és szellemével merően ellenkező irányokra fog kizsákmányoltni, közhelyes világos jelei közt lón Szentiványi Károly által kimondva, hogy a' ki e' részben a' nép szenvedélyére appellálna, az a' „protestáns“ nevet nem érdemli. — Ezután váratlan intermezzo következett. Walentinyi Dániel ráhói pap felszóla s emlékezteti a' gyűlést, hogy ő m. évben több tiszamelléki pap nevében egy emlékiratot nyujtott a' gyűlés elibe, mely azonban tárgyalás alá nem vétetett. Panaszosan kérdé tehát, hogy most, midőn minden embernek szabad bárki ellen magát védelmeznie, csak a' papságnak van e' megtiltva az önvédelem? Az emlékiratosak tehát a'

nyilvánosság korszakában kénytelenek valának a' nyilvánosság terére sajtóton föllépní s így keletkeztek az augsburgiban megkezdett s budapesti Híradóban folytatott ismertes cikkek. Erre azonban választottat, miként nem tudni, hogyan tartozik ezen ügy s kérellen mentegetőzés gyűlésünk elibe? A' felszóla kérdésre: csak a' papságnak van e' megtiltva az önvédelem? viszont kérdeztek: ki által és hol támadták ő és társai sajtóton meg? És mi kaczagtató a' felszólaónak nyilvánosságról beszélni, midőn sövény mögé búva puskáz! Zay Károly megtámadni e' hazában mindeninek szabad, de e' megtámadást ne tegye álnév alatt, különben réllán mondathatik legszelidebb kifejezéssel gyávanak. S ezen álnévűség oka aztán, hogy a' közönség e' megtámadásokba beleegyezést hajlandó az egész tiszamelléki papságra fogni, holott ilyen scissiót sokszor egyelleneg ember képez; sajnálatos e' szerint, hogy ezen gyávaság színét magukon viselő álnévű megtámadások gyalázatbelyegét az egész tiszamelléki papság magán hagyja száradni s ellenök fel nem szöla.

A' nmgm. k. htar-tó tanács uniónkat előmozdítandó, olyan helyeken, hol ref. pap van, e' hitvallású ifjakat ellátja a' vallásnak iskoláinkban tanulásától, mit mi természetesen el nem fogadhatánk. — A' zay-ugróczy, 1842ben készített iskolai rendszeren idős tapasztalás szükségessítette változtatások s módosítások tárgyában szinte Zay-Ugróczon oktatók által készített munkálat tárgyalatott és módosítva elfogadtatott, kinyomatását Zay Károly vállalván magára. Az ezen munkálatat öszszekötött fegyelmi rendszer egy része s az oktatók ohajtásai Zay Károly költségén kinyomatva a' kerületekkel még egyszer közöltetni fognak. — A' külföldi egyetemek néhányától vett hivatalos tudósítások ifjaink mikénti magok viseletéről örömmel olvastattak.

A' szarvasi gymnasiumot a' roth-teleki segélydjiban részesítendjük aránylag. — A' nm. htar-tó tanács azon intézvénye ellen, mely a' 18. éven aluli áttérni kívánók befogadtatását tiltja, felirunk — Dierner egyházi történetének iskoláinkban tanítását tiltó intézvény ellen hasonlóan felirunk; ugyszinte a' külföldi egyetemek részéről egyházi érdemes férfainknak tanári czimmet megtszitteltetésök elfogadhatását illető ellen is. — Határozatuk, hogy az egyetemes ügyelő a' hozzá érkezett intézvényeket közgyűlési tárgyalatásuk előtt végrehajtás végett soha, hanem csak tudomásul körözze a' végett, hogy azokhoz a' közgyűlésen némi előkészület után szólhassanak a' tagok. — Az 1844ki III. t. cikknek hazaszerte egyenlő végrehajtása s mikénti alkalmazása iránt szükségessnek találatott egy választványnak kiküldetése, mely e' tárgyban tervet készítsen a' jövő közgyűlés elibe terjesztendő. — A' nmgm. k. htar-tó tanácsnak iskolai értesítvényeket illető intézvénye a' hozzá kapcsolt nagy táblázattal véleményezés végett választványra bizatott. D.

Utóhang, tájékozásul a' békesi tisztválasztá-ra vonatkozólag.

A' megyei önkormányzati szerkezetnek, mely az igazsággal a' jelen reformok szakában lapdakint tétováz, számos fattyunövése igyike: a' tisztválasztás szabadsága körüli visszaélés. Ezen metely a' legszabadabb elvű megyékben egy mint a' legconservatívabbekben általában elharapozván, eziránt már országos intézkedési szükségét vont maga után; de mindeddig, mint tudva van — minden vagy igen kevés siker nélkül, és pedig igen természetes oknál fogva, mivel minden polgári eslekvényben bizonyos érdekek tűzik s fűzik ki a' vezérlőbogót, mely alá a' tiszta aristokrata s népbartíi felekezet egyaránt gyűl öszsze. Mi csoda tehát, ha a' liberalis Békesmegye is érdekektől vezéreltetve, a' mult juliusi tisztválasztásnál megoszlott. — Az egyik párt, mely a' philanthropismusnak hódolt, nyíltan hirdette népszerű elveit. A' másik t. i. aristokrata párt melyen hallgatott, — miért is (a' történetet híven kellvén előadnom) gyanúsított. Vanak az életben azonban oly jelenetek, midőn az ember, feltételei teljesítését minden áron előmozdítani törekedvén, tulateszi magát a' rágalmakon s mintegy fásult érzéssel a' sorsra bízza ügye kimenetelét, hogy önvádja alól kiszabadulhasson, s ignorálja önszemélye előtt azon segedelmet, melyet zsebe vagy keze ügye előmozdítására nyujt. Ily jelenetben találak ez utóbbi pártfelekezetet az eseményeket hidegen szemlélők. És tapasztalni lehetett amaz oldalról a' szegénységet, míg ezeknél a' bőség szaruja szerepelt. A' néppárt nem lakomázott, míg amaz tényleg személyesíté a' tejjel mézzel folyó Kánaán. Es itt lehetlen mellőznom ama sajnós körülményt, miszerint az ezen mostoha években, különben független szavazók, az anyagi szükség ösztönéből az erkölcsromlás áldozatává váltanak. Mert valljuk meg igazán, a' szegény nemes jobbágy, mint sok más is, nem bírván felfogni a' függetlenség nagyszerűségét, azon helyre

szít, hol vastag vágyai kielégittetnek. S itt találjuk fel a' kulcsot, mellyel megnyithatjuk ama meggyőződésünk ajtait, miszerint az utolsó nap előtti estvén a' néppárton álló nemesség kétharmada, más nap nagyrészben a' restauratióul hazamenett is lakomázók táborába vonult. Ily körülményekben, az első választásnál kiütetvén a' vezérlő érdek hatásai, a' megöskkent számú néppárt elkeseredve a' megye udvarát oda hagyá, korán sem szégyen-érzetből, hanem mert a' hatalmassággal nem mérközhetett meg. — Ugyhiszem, ennyit elég volt mondani tájékozásul. Sapienti pauca. Végezetül egy kérdéssel fejezem be jelen közleményem: vajjon Békesmegyében, hol hajdan a' megyei tisztség mintegy harmincz évig az arra szentelt napon nem restaurátatott, hanem csak megerősítés végett a' tiszlikar névsora olvastatott el, mikor derül fel a' népnek hajnala?*) Kelt Gyulán, aug. 10. 1846. X. Y. Z.

× Nézetek a' Pesten tartott prot. oktatók egylete körül.

Honfínak, kinek szíve honszeretettől fendobog, nem lehet hideg közönyösséggel tekinteni korunk ihlett keblü férfainak azon irányát, miszerint kedvező pillanat-szülte eszméket, mellyekhez a' haza s nemzedék felvirágzása van csatolva, — köz erővel karöltve, egyesületek által törekszenek létesíteni. Ha felújítjuk a' történetek lapjait: látandjuk, hogy csak azon nemzet emelkedett a' műveltség és virágzat magas fokára, mellyben az egyesülés eszméje korán meggyökerezett. A' görög vetélkedve hullámzott öszsze időszakonként ünnepeire, hogy azon üdvös szikra, mely egyesek szívében gerjedett föl, kapcsolat által, villám gyanánt millió lélekbe pattogjon át: — s mutathat é a' hisztória nemzetet, virágzóbbat a' görögöknél. — Egyes ember, bármi szélesen terjed is látköre, csalatkozhatik — s mint a' tapasztalás igazolja, csalatkozik is — véleményiben, a' központosított szellemi erő azon tényező, mely az eszmék valódiságát mérlegezi, melly megtisztítván azokat salakjaitól, eredeti tisztaságukban állítja elő, hogy csak az maradjon meg, a' mi dicső és isteni. Egyes ember megtörpül a' nagyobbszerű vállalatok előtt, míg a' központosult erő és akarat minden akadályt könnyen legyőz. Egy pislogó mécs csak halványan fogja megvilágitani a' téres terem sötét falait, míg a' több meggyujtott gyertyafény, azokat világosságával előzölni.

E' tekintetben üdvözölöm prof. Teichengraber urat, ki az egyesülés eszméjét felkarolva, prot. iskoláitanóinkat a' fővárosba hittá öszsze tanácskozni a' végett, hogy egyszer már valahára elavult iskolai tan- és nevelési rendszerünk kivetessék csikorgó sarkajból, s a' kor kívánatához képest idomíttassék. Sokan gyanusítani akarnák az érdemes oktató urat: felszólaításának szülő antyjaul hiúságot s nagy szélesinálást mondván lenni, hogy kívánt siker után a' dicsőség ő reá sugározék vissza. Mások így nyilatkoznak: lehet é — ugymond — remélni, hogy egy gymnasiumi tanító felhívásának a' lyceumi s collegiumi oktatók engedjenek; ez épen oly neveléses lenne, mintha a' soroksári jegyző szölné fel tanácskozásra Pest- s több megye rendeit, a' szegény nép érdekében. Ily hiúságot — midőn közügy forog kérdés alatt — sem a' tisztelt oktató urban, sem a' lyceumi s collegiumi oktató urakban illy gögöt feltenni nem lehet.

Ámbár tehát én részemről ez eszme üdvös létét elismerem: mindazáltal kénytelen vagyok azon meggyőződésemel kijelenteni, miszerint jelen körülmények közt, ez úton sikert remélni nem merek. Véleményem szerint első teendő volna — miből önként folya a' második t. i. oktatói egyletalakítás — ezen kérdés megoldatása: miképen lehetne prot. s illetőleg evang. oktatóink sorsát anyagilag olyképen biztosítani, hogy azok a' mindennapi szükség s tanítványaiktól függetlenül, üdvösen működhessenek az oktatás dicső mezején? Ugyanis mikép várhatni oly egyedül mások boldogítására törekvő igyekezetet, ki maga is minden nap feljövételén az élet szükségével küzdeni kénytelen, vagy legalább azon tőri fejt, mikép gazdálkodjék esekély vagyoni értékével oly szűkkezüleg, hogy az aggályokkai harcöt kikerülje. Igaz marad azon latin közmondás „sine Cerere et Baccho friget Venus“ mellyhez szeretném még tenni — „non tantum Venus, sed etiam Minerva.“ Ne gondolja senki, mintha feketébb színekbe akarnám öltöztetni az evang. tanítók sorsát, mint az a' köz életben mutatkozik. Én a' sötétségnek barátja nem vagyok s ohajtom hogy legyenek, örvendek ha van minél több kivétel; de még is igen súlyosnak találom hogy egy rozsnyai, o z s g y á n i, l ó c s e i s a t. oktató, évi jövedelmének egy harmadát husz vagy harmincz méröldnyi utazásban, 10 — 12 nap alatt elköltse. — Ne vádolja tehát senki közügy iránti hideg

*) A' felkiáltás arra értessék: hogy a' szabad szellemű Békesmegyében, mellynek követői mult orsz. gyűlésen a' hivatal k e p e s s é g mellett oly bajnokilag harcoltak, jelenleg csupán egyik jegyzőnek jutott ama — bár régbb kiütetés, hogy n e m n e m e s létére megyei hivattal tiszteltetett meg. — B e k ü l d ő.

részvél
jelentek
nak, kik
ve—dis
része ne
karni ne
bóvebb
vák mun
ha akari
N
szerü tö
méltány
gyekeze
prot. ok
mal, a'
remunk
higyele
tum. O
vánt gy
minden
lésbe k
mert az
harma
san kiv
történe
szent ü
organu
mellye
zönség
igazga
három
n i t á
v a g
b e n
r a b
határi
figyel
a' t. c
noz, v
károg
tárnok
v a s
poz
j e l i
heltes
hijává
hatni
nemz
A
diki f
ma
tetne
melly
nem
nek
dás
jöve
után
Pest
hón
pen
51 k
nyi
nya
Ste
Bos
142
ösz
m.
gy
Bu
els
ha
a'
me
ka
vá
—
me
ho
An
bo
ke
ja
ne
lá
eg
kő
ál

részvételekről azon oktatókat, kik a gyűlésen meg nem jelentek; valamint más részről köszönetet szavazzon azoknak, kik azt megjelenésükkel semmi költséget nem kiméltve — diszesíteni sziveskedtek. Evang. oktatóink nagyobb része nem jelent meg; mert hiába! szegénységünket eltakarni nem lehet; ref. oktatóink pedig, kik talán anyagiakkal bővebben el vannak látva, ez időben annyira elárasztatvák munkáival — vizsgálatokhoz kellvén készülniök — hogy ha akarnának is, jóniök nem lehet.

Noha tehát prof. Teichengraber ur buzgalma 's korszerű törekvése — ő levén ez eszme első megpendítője — méltánylát érdemel, de aligha fog jelen állapotunkban igyekezete sikerének örvendhetni. Ne mondjátok, hogy prot. oktatóink 's lelkeszeink azon elkopott argumentummal, a' szegénységgel takaróznak, valahányszor oly közremunkálásuk kívántatik, melly némi áldozatba kerül; — higgyétek el a' szegénység még ma sem kopott argumentum. Ohajtandó inkább, hogy ezen eszme teremje meg kívánt gyümölcsét 's csirájában ne töressék meg; miszerint minden tanoda jelöljen ki forrást, mellyből az egyleti gyűlésbe küldött oktatói képviselőnek költségei fődöztessenek; mert azt, hogy egy szegény tanító évi jövedelmének egy harmadát néhány napi utazásban fölemészsze, igazságosan kívánni nem lehet. Addig pedig, míg az iránt intézkedés történnék, azon fáradsatlan oktatóknak, kiknek a' nevelés szent ügye szívükön fekszik, nyitva áll az egyház és iskola organuma — a' prot. egyh. és isk. lap, hogy gondolataikat, mellyek üres óráikban lelkeikben fölmerültenek, ez úton közönségesse tegyék. T.

Nemzeti színház. A' nemzeti színház orsz. főigazgatósága részéről 1845dik évi február 17ről kihirdetett három rendbeli dramai jutalmak utolsójára, u. m. egy honi tárgyú, versben vagy folyó beszédben vagy egyes versben és folyó beszédben írható komoly színműre kitett 100 darab arany pályadíjra beküldendő eredeti dramák határideje, u. m. szeptember 1seje közelgven, aziránt azon figyelemzetéssel értesítetnek a' pályázni akaró, különösen a' t. cz. vidéki írók, hogy műveiket a' kijelölt napig, alulírt-noz, vagy rövid távolléte ideje alatt — augusztus 10től 20káiig — Komlóssy Ferencz nemzeti színházi könyvtárnok urhoz, a' kijelölt mód szerint, u. m. tisztán, olvashatólag, idegen kéz által leírva, lapozva, bekötve 's a' szerzők neveit rejtő jellegű levelekkel ellátva beküldeni ne terheltessenek, mert a' később vagy a' meghatározott kellékek hiájával érkezendő művek semmi esetre nem fognak pályázhatni. — Pest augusztus 6kán 1846. Fán c s y Lajos, a' nemz. szinh. orsz. igazgatósági ügyvivője.

A' nemzeti színház igazgatósága rendeletéből az 1845-diki február 17kén kiadott hirdetéshez, a' rendes drama írói jutalmazásra nézve, pótlólag értesítetnek a' drámaírók, hogy az olly eredeti darabok szerzői, mellyek rövidségök miatt egész esti előadást ide betölteni nem képesek, a' már meghatározott rendes jövedelemrészeknek és száztóliának felét kapják; tehát a' négy első előadás tiszta jövedelmeinek egyegy nyolczadát; azontul az olly jövedelmekből, mellyek a' napi előadási költség lerovása után, 80 peng. forinttal fölérnek, mindenkor öt száztólit. — Pesten, augusztus 7kén 1846. Sz i g l i g e t i, titkár.

A' vakok pesti intézete pénztárába f. évi júl. hónapban következő jótékony adakozások fizetettek be pengőben: t. cz. Wernheim urnak, árjegyzéki ajándéka 4 ft 54 kr.; néhai Naller Jakob hagyományá 2 ft; a' közalapítványi pénztárból összesen 1514 ft; Graner Lajos hagyományi 100 ft; Tóth József hagyományá 5 ft; névtelen 20 kr; Stech Alajos 1 ft; Sümeghi Pál 2 ft; Lázár Gergely 2 ft; Boschau Sámuel 1 ft; Ernyi vasáros árjegyzéki ajándéka 142 ft 5 kr; ns Petrovics Klárának hagyományá 20 ft 3/4 kr; összesen 1794 ft 25 3/4 kr. pengőben. — Molnár György m. k. intézeti pénztárnok. Sz e n t k i r á l y i Mőricz elnök.

Budapesti napló. (Aug. 20kán.) Ma üljük a' magyar nemzet nagy ünnepét; ma van sz. István király napja 's Budavár bástyafokairól hajnal óta álgdydurrogások hirdetik első királyunk diadólási nagy napját, e' hang szétterjed a' hazában 's város és faluként ezek sietendnek ünnepelni, sőt a' kunyhólakos is mintegy sejtven, mi idezi fel e' dísz, érzelmeit a' közmozgalomhoz igyekszik csatolni. Mi pedig ez alkalommal egy pillanatot vetünk a' nemzeti multra 's egy sóvár tekintet a' nemzeti jövőre, 's lelkeinkben — a' költőként — egy leendő hon nagy álmai kelnek. Nemzeti ünnep ez, mellyben a' nemzetek mindenható urának hálát rebegünk, hogy 38 esztendő hiján egy évezred zivatarai közt honszerző Árpád fejdelmünk honalapító unokája korától hányatva derű boru közt, mégis mint nemzet állunk, ámbár gyakran kétesen keresé nemzetünk fenmaradhatása reményesillagát, míg ujjabban ismét derülni kezd, — 's most valódi fényben küzdenek a' hon lelkes fia; ez a' haladás kora, hol — kivéven talán néhány korcs kiveendőt — mindenki előre törekszik az egyedi 's nemzeti lét magasb czéjára felé; honszerte terjed a' közió iránti lelkesedés 's mindenütt támadnak bajnokai, kik álltal a' nyilvános élet, ipar, kereskedés 's gazdaság emel-

kedni kezd, miből magunknak szebb jövőt ígérhetünk. Dekirályi ünnep is e' nap, mert sz. István emlékével felvirágzásunk öröm- 's évfordulatos napját éljük, és szeretett koronás utódát, kit fejévé kent a' nemzet, hátatelt szívvel üdvözöljük, mihez egy fohászokdásban zengjüs: Éljen a' magyarok hazája 's a' legelső magyar ember a' király! — Mult vasárnap mi is szerencsésítettük magunkat Vác szemléletével, kirándultunk a' magyar középponti vasuton: dicső találvénya ez az emberi észnek 's ránk nézve nem kevésbbé örvendetes lehetne; — de most szórakozni akaránk. Tehát maután az „Omnibus von Sebastiani”-t illető helyén nem találtuk, egy magyarosabb kocsisal, fiakerrel vitetők a' pályafőhöz magunkat's onnan egy óra alatt elrobogánk Vácig; az itteni pályaház gyönyörű helyen fekszik, közelében a' bucsujáró ájtatos váciakat épen imádkozásban találtuk a' kápolna mellett; először is ama „sajátagos vaaczi szójaarás”-t meg fülünk, — de szónoklat ez alkalommal tiszteletünkre nem történt. Püspök- és Káptalan- Vácot végig járván a' Duna mentiben szomorú emlékre akadunk a' minapi tüzpuszításnak; sok ház hever romjában, több már cserépedél alá került; egyébiránt ez alkalommal nem először láttuk Vácot, de épen most ünnepnapon lepett meg utcazi élnéklensége, pedig a' vidék nagyon is életre termelt 's a' városnak még fel kell virágoznia; a' szarvas vendéglőben megzenéztettek bennünket; — mert megfizettük. „Johann” gőzös hét óraker érkezett meg 's majd elmerült, annyira zsufolva volt néppel, pedig még Vácra sokat kelle hoznia; ez tehát épen nem mutat rozsz forgalomra a' vasut fenállása mellett is; aztán meg ha választanunk kelle-ne, mi mégis inkább gőzhajóra szavazunk a' több kényelem 's esendes utazás miatt is, míg amott a' filhasító süvöltések és szünetlen robogás egész agyát felrázza az embernek annyira, hogy ez tisztelt olvasóinknak az újdonságokat többé meg sem termené, vagy inkább rendezné. A' váci magány- és nyit léthől egy pár adatot hozánk, mit leendő alkalommal előadunk; addig adjon Isten sok jó napot a' váciaknak! — Pesti körökben most Czakó, és Leona a' közbeszéd tárgya, hogyan? Czakó megházasodott 's elvette Leonát? Nem. Hát valami botrány? Az sem. Czakónak rég hirdetett tragoediája „Leona” mult hétfőn került színpadra 's elángelmei szülemény derekasan játszva, a' gyönyörű nyelv, mellyen írva van, meghatározható jelenetei 's a' valóban szomorú kifejlés nagy érzést szült a' közönségben; kétség volt: mikép sikerülend egy négy személyű öt felvonásos színművet színpadon meg nem buktatni; (az ellenkező nem nagy mesterség) itt bebizonyult, mert a' darab él 's kedves leendő olvasványul; mert nem minden classicus mű színházba való. — Irodalomunkban a' hölgyek olvasótárat Kelenly L. sajtó alól kikerült két kötetnyi beszélyeivel gazdagították; ezek nagyobb részt már megjelent 's gyönyörrel olvasott művei a' szerzőnek; most azokat együtt birni 's belőlük élvezetet meríteni magyar hölgyek feladata. — Most jelent meg „Olvasókönyv városi és falusi gyermekek számára. — Kiadta Heckenast Gusztáv; gyermeknek czélszerű történetkéket tartalmaz 's e' tekintetben ajánlható. De mivel kivált most külsőségeinkben is keresni szokás értéket, kívánatos hogy magyar könyveinknek papiros dolgában is adatnék meg az illett dísz; a' bibulára vagy izsakos papirosra a' szép betűk és csinos boríték ugy illenek mint — hátra bárony nyereg. — A' minap említettük gyilkossági eseményről azon bővebb tudósítást adhatjuk, hogy a' meggyilkolt bácsmegeyi gabonakereskedő volt; gyilkosai (szörnyűség!) zsidó fiúk voltak, számra négyen 's alig 20 évesek, kik a' gabonaeladásnál jelen voltak 's innét a' pénztulajdonost folyvást figyelemmel kísérték, mire az estve kissé ködös fövel haza térőt csakugyan megrohanták 's öt késszurással leölték, a' főtettetést egy bórdelevi nő vette észre 's a' törvényhatóságnak átszolgáltatta, a' többi Gedellő környékére szökött — mint a' valló, egy zsbárusnak semmire kellő fia, mondá — hogy ott a' zsákmányon megosztozának, de azokat is nyomon üzük. Már aztán hogy fővárosban 's épen a' Dunaparton illy iszonyu merény követeték el, talán csaknem rovatik az izraelita nevelés érdemeül! — Azt már fölőseleg is említenünk, hogy Pesten újra áll a' lovar-kör; keleti színben, chinai nyelvvel és nyugati modorral. Egyébiránt ügyes lovarnokkél bír 's ezért a' H. vidékieknek is ajánlja, kik illyesmit 's illy nagyszerű alakban nem mindenhol látnak. — A' magyar orvosok és természetvizsgálók kassa-eperjesi nagygyűléséről előleg azon hírt vettük, hogy arra f. hó 8kán majd 300an jelentek meg; tehát az idén is szép részvételek örvend; f. hó 12kén a' rányi fürdőben, 13kán a' vörösvágási opályban voltak a' természetbarátok; honnét Eperjesre rándultak. — A' dinnyevásárra nagy számban gyűlekeznek vidéki atyánkfiai, kiket ezuttal nem mulaszt-hatjuk el főleg figyelemzetni a' honi iparműkiállítás megte-kintésére. — Pest városnál az idén 109 ezer p. forint van szá-nva közevésre 's egyébnemü díszítésre; melly összeget csak azért nem használhatni föl egészen az idén, mivel a' kívántató anyagszer 's értő munkás hiányzik. Meglehet. — Az Ungar szerint Tomala Vácson is népünnepet akart a' püspöki kertben rendezni; de maután erre nem nyert engedélyt, a' budapestiek e' mulatsági szerencsételtéstől aligha meg fognak menekedhetni. — Midőn e' sorokat írjuk, egy kis hírnök lép be hozzánk épen déli órában: „uram! nem nézik meg a' napot mily szép két udvara van? mindjárt ki sietünk 's aug. 18kán déli 12 óraker egy kisebb, de jó szeletnyire tiszta szivárvány-kört vagy karimát közel a' nap szomszédságában, egy nagygyobbat pedig nagyobb távolban láttunk körülötte, e' perczen nagy hőség és szokottnál vakitobb fényt árasztott a' nap, a' szivárványkör árnyékul vala jobb n látható; természetu-dósink hihetőleg bővebb eredményt közlendnek felőle. — Mult pénteken (aug. 11kén) a' józsefvárosban egy ház lett tűz-martalékká; a' háromdob-utczában pedig kevéssel azelőtt egy szoba gyult ki 's minden butora összeégett; igen gyűle-konyak ezek a' pestiek; félhetni hogy majd az a' háromdob-utczai gyehenna is kigyul. — A' Rákos-patak Dunába ömlésé-nél négy új malom építetett, ezek egyikét különösen esont-liszt- (spodium) őrlésre fogja használni a' pesti czukorgyár. — De halljunk vidéki híreket is: Kisfaludy gőzös hírszerint ma sz. István király napján hasítja először a' Balaton hullámit. A' sopronyi vasutat a' balatoni gőzhajózással összekapcsolni

készülnek. Nemde ennyi elég jó szándéknak is egyszerre! Hát ha mindez, mint nem kételjük, még valósi is! — e' fölt a' már keletkezett tiszain fölül gőzhajózás a' Dráván, egyesült hármas Körösön, Maroson, Szamoson, Bodrogon 's at! Továbbá a' vasut Czepléditől kezdve N. Körös, Kecskemét, Fél-egyháza, Majsza, Kónhalas, Szabadka, Szeged, Temesvár, Brassó felé 's innen Erdélyen keresztül Bukovináig, mint szinte Szolnokul Debreczen 's N. Vár felé Kolosvárig minden szükséges mellékágaival Miskolcz, Kassa, Eperjes felé Dukláig. Mily élet virad ezek létesültével egész Adriáig, a' magyarnak!

Amerika.

Jul. 2kaig terjedő veracruz tudósítások szerint a' mexicói congressus jun. 6kán öszszegyülekezett. Paredes tábornok ismét elnökké választott, Bravo tábornok pedig alelnökké. Egyébiránt a' republica állapota legszomorítóbb; déli Mexico egy nagy része nyit lázadásban van a' fenálló kormány ellen, 's hozzá California is függetlenné nyilatkoz-tatta magát. Az ugynevezett háborúról újabb tudósítás nem érkezett.

Portugália.

A' cortes dec. 1jére van öszszehiva. A' „Diario”-ban megjelent választási törvény, melly az egyenes választást hozza be, nagy tetszésre talált. A' census 100 reis (15 p. kr.) évenkénti adóra van csökkentve. Graduáltak (tanári korszorusak) adófizetés nélkül is megválaszthatók; szintugy minden, ki a' lissaboni 's portoi nyilvános iskolákat végezte. — Ibrahim pasa három napig tartózkodott Lissabonban, miközben a' nagy vízvezeték 's egyéb nevezetességeket meglátogatta, az udvarnál tisztelgett 's a' torony- és pallosrend nagykeresztjével ajándékozott meg.

Spanyolország.

A' Portugáliában létező spanyol menekvők 6 ezren fölül vannak; junták és osztályokra rendezkednek, beütést intézendők Spanyolországba. A' kormány e' miatt nevezetes órcapatokat állított fel a' határokon 's közbejárulással fenyegetőzik Portugália ellen; miután az ott hatalomra vergődött rendszer (a' szeptemberi — progressista párté) a' spanyolországi dolgok fenállására nézve legnagyobb mértékben látszik veszélyesnek. Egyébiránt ezen órcapatokat is tömeges szökéstül féltik 's még nyilatkozványtól is a' menekvők részére. Sűrűn beszélnek Espartero, Enrique infans, Mendizabal, Cortina 's más spanyol jelességeknek Portugáliába érkezendéséről, mint kik a' kivándorlók mozgal-mának élire fognának állani.

Anglia.

Jul. 25kén este ment véghez buckingham palotai kápolnában az újdonszülött királyi herczegnő kereszteltetése; a' herczegnő Ilona, Augusztá, Victoria nevet nyert. Keresztvizen tartotta Kent hgnó az orleansi hgnó nevében, aztán mecklenburgstrelitzi nagyherczeg 's Cambridge hgnó. — A' Times, melly mindinkább 's határozottabban ölt magára kabinet-közlönyi alakot, biztosan fejezi ki azon meggyőződését, miszerint a' czukorbill keresztül fog menni 's nincs szükség parlament-felosztatásra, sőt inkább a' parlamentülések közl nyugalmas vége képesekké teendi a' tagokat élveik 's egyéb saját ügyeik után nézésre. Reméli ugyanis a' Times, mikép a' védvamosdiak nem fognak roszakaratulag ellenkezni, hanem egy kis küzdelem után tiltakozásokkal megelégedni.

Jul. 29kei hírek szerint Russell lord miniszteri rendszabálya a' czukorvámra nézve 265 szóval Bentinek lord indítványa ellenében, melly 135 szavazatot nyert, el van fogadtatva. Miniszteri többség 130.

A' parlamentben Russell által jelentett hadfegyvi törvény változtatásáról a' Times következőt ír: „A' változtatások több napi leggondosb megfontolás alá voltak vetve, 's Wellington herczeg, kinek mint hadsergi főparancsnoknak azok legelőször terjesztettek elibe, jóváhagyását adá reájok. Eredetileg arról tanácskoztak, hogy a' testi büntetés a' hadseregben végkép töröltesse el; fontos 's alapos tekintetek abban eszközölnék megegyezést, miszerint az mostanra még ugyan maradjon fen, azonban olly korlátozásokkal, mik ha nem is minden, illy fenytések irányábani ellenvetést czáfolhatnak meg, legalább azt fogják eszközölni, hogy azokat többé veszélyes mértékig 's olly sokszor ne lehessen alkalmazni, mint ez utóbbi években történt. Hallomás szerint a' kormány azt akarja, hogy 50 korbács-ütés legyen a' legfőbb testi büntetés, mit egy haditörvény-széknek kimondani szabadon (eddigelő 200 korbács volt a' maximum), de hogy ez a' volthoz képest aránylag lágy büntetés se használtsék, ha orvosi vizsgálat következtében kétség támad: vajjon a' fegyencz e' büntetést maradandó ártalom nélkül kiállani képes é? Reméljük, miszerint az utóbbinak lelkiismeretes végrehajtása a' korbácsbüntetést nemsokára egészen megszünteti. Azonban a' korbács megszüntetése más eszközöket fog kívánni természetesen a' katonai kihágások megfenytésére; ennél fogva szándék az elzárást tenni ezen hathatós eszközzé 's minden laktanya egy börtönnel fog ellátatni, hogy a' kor-

bács helyettesítés fáradság nélkül és sikeresen rendel- tessék el. Mindazáltal nemcsak ez emberibb fenytés-módra számít Russell lord a hadségi fegy-fentartásban. A katonák neveltetéséről ezrediskolák által, és személyes ellátatásuk- ról is jobban fognak mint eddigéig gondoskodni. Biztosan várhatni, miszerint illy módon azon okok, mik jelenleg alá- rendeltségi vétségeket 's egyéb katonai kihágásokat idéz- nek elő, egészen megszűnendnek 's jövőre jobb osztályból is ujonczok, kik a' szolgálatból elbocsátatást súlyos bünt- tetésül fogják tartani, a' hadségi ürességek betöltésére szí- vesen ajánlkozni. Hasonló czélből az alsóházban Layard kapitány a' hadségi szolgálatidő megrövidítését in- dítványozta 's ajánlotta az angol kormánynak.

Clyde "gőzös, mely aug. 5kén érkezett levélposta- val Nyugatindia's Mexicóból Southamptonba, 80 utast 's gazdag rakományt hozott. E' szerint Veracruz előtt jul. 2án az amerikai ostromosztály állomásozott, mely is három fre- gát, egy korvet, egy brigg 's két kisebb naszádból áll. St Juan d' Ulloa erősség, Clyde elindultakor, erős őrséggel birt 's úgy vélekedtek, miszerint az amerikai ostromhad ál- gyúji kevés hatást okozandak ellene. Junius 29kei hírek szerint Durango 's Chihachua mexicói státusok független szabad államnyi szándékoztak létesíteni „Rio Grande köz- társaság" czim 's az északamerikai unio védelme alatt. A- rista tábornok, ki Mexicoba számádsra hivatott, miért ve- rette legyen magát meg Matamorass mellett? ta- nácsosnak tartá a' parancsnak nem engedelmessé; Rio grande új republica elnökének akarja őt választani. Taylor a' Rio Grande balpartján áll és Santillo ellen készül indulni, hol is utasításokat várand Washingtonból; ezek érkezéséig minden további előre nyomulás Mexico ellen elmarad. Ve- racruzt ostromállapotban létezőnek jelentik; a' haditörvény jun. 30kán hirdettetett ki; az amerikaiak a' St Juan d' Ulloa erősséget július 10kén szándékoztak megrohanni. Connor hajóparancsnok állítólag ultimatumot visz a' washingtoni kormány részéről.

Hallomás szerint a' fiatal Irland, melyet O' Connell a' repealegyleti gyűlésben repealüggyök elárulása miatt vádolt, külön helyet akar magának gyűlései számára bérleni, csak- hogy az ehhez szükséges eszközök fognak részire hiányozni. Meagher a' fiatal 's Broderick az öreg Irland felekezeteiből nyilvános utcán egymás üstökébe kapván, 500 font ster- ling biztosítékot tartoztak arra nézve állítani, hogy mago- kat békesen viselendik.

A' cityben nagy vita 's küzdelem támadt azon diszjúr- datlat miatt, melyet a' polgármester mint a' Themze con- servatora hagyományilag Oxfordba tartani szokott. A' ta- nácsosok közül némely ellenei a' költséges pompaszertar- tásnak, minden módon harcolnak e' szokás ellen; a' pol- gármester azonban erősen ragaszkodik hozzá 's az utat Ox- fordba csakugyan megteszi.

A' Times ekkép nyilatkozik a' dublini repealesemény fölött: „O' Connell előtt most két út nyílik. Vagy meg kell ki- sértenie az O'Brien zászlója alá hajlott csapat ismét viszsa- nyerését, vagy el kell határozva lennie, azzal kemény harcz- ra kelnie. Az elsőt csak úgy érheti el, ha az „erkölcsi erő" elvéről lemond 's ezzel együtt mindent visszautasít, mit ed- digelő izgatása sajátjakép dicsekedve hirdetett. Utóbbinak létesítésére nem lehet reménye kívülről segedelem nélkül. Ha a' fiatal Irlandot vissza akarja az engesztelődési csar- nokba vezetni, akkor ki kell tüznie a' zászlót, mellyen írva legyen: „Repeal minden áron!" Minden egyéb kiegyenlíte- lése a' repeal párt két felekezete közti meghasonlásnak Me- agher nyilatkozata szerint teljes lehetetlen. A' fiatal Irland nem akar többé pusztá szavaknál maradni 's így önkény-

telen tettekre ragadtatik. O' Connell elég sokáig hirdetett szenvedő engedelmisséget izgató beszédekben. Kivétel csak a' szabály mellett szól. Dilemmába is került ő most; kérdenie kell önmagától: vajjon érdemes é rá nézve a' rend 's béke- tanról lemondani befolyás fentartása végett a' fiatal Irland irányában, mely merész előhaladásában csakhamar a' kor- mány anyagi hatalmával fog találkozni? O' Connell husz é- mven át tartotta fen magát bizonyos szer (békes izgatás) ál- tal, mellyet most fiatal 's merészebb kezek el akarnak tőle ragadni. Népszerűsége állkoczkán. A' tömeg ahoz csat- lakozik, a' ki legelőbbet ígér. „A' hírlap azonban a' fiatal Ir- land erélyességében sem bizik 's azt véli, O' Connell a' kathol. papságtól gyámolítatva végre is kikerüli az említett dilem- má 's fentartja állását.

Aug. 1jén este hunyt el Londonban sz. györgy palo- tában a' külföldi lapokban többször említett nemes hindu Babu Dwarkanath Tagor, 51 vagy 52 éves korában. „Ke- vés ember ment, ugymond a' Times, oly tisztelet kíséreté- ben az életlen keresztül, kevés hunyt el oly annyira sajnál- tatva, senki sem kötelezte hazáját maga iránt nagyobb há- lára mint Tagor. India legmagasb braminosztályából ered- vén háza ő 's kétségtelenül nemes származását mutathat fel. Calcutta lakosai, benszülöttek úgy mint európaiak, tud- ták becsét méltányolni, midőn közgyűlekezethen, mellyen a' keletindiai társaság legelső polgár 's katonai tisztje 's az ipar és kereskedelmi kar legtekintélyesb tagjai valának a' szövevények, az ottani városházat képevel díszesíteni, ugyszin- te mellképét azon épületben felállítani határozták, melly a' megbecsülhetlen Metcalf lord áldásdus munkássága emlé- keül van szánuva. Dwarkanath Tagor neve minden újabb ide- jü indiai hasznos és szép vállallattal össze van kötve. Is- merkőb lankadatlan buzgalmat a' hindu collegium, calcuttai kórház 's fűvészetiskola 's tb. előmozdításában. Bentinek Vilmos a' keletindiai társaság helytartója tiszteletet mutatott iránta roppant nagy befolyása miatt az özvegy elégetések elnyomásában, 's a' többi főhelytartó szinte nagyra becsülte őt. E' nagy és derék férfiú vesztét a' miatt is kénytelenek vagyunk siratni, mert a' megrögzött előítéletű fanaticus hindu- cken ezen gyászesetet felvilágosultabb férfiaknak Európa látogatásától elrettentésére fogják használni. Az indiai is- tenek átka, így fognak szólni, Rammohun Royt 's Dwar- kanath Tagort kora halállal büntette meg e' miatt.

A' repealszakadásról még következő hóvább adatok foglaltatnak a' külföldi lapokban. A' repealegylet bétűői (jul. 27d.) gyűlését a' dublini engesztelődési csarnokban igen számosan látogatták, mert fejtegetéseket vártak a' „fiatal" 's „öreg" Irland közt. A' polgármester elnökölt. Ray egy- leti titkár O' Connell Danitól Londonbul levelet olvasott fel, mellynek főczélja volt a' fiatal Irland 's ennek közlönye „the Nation" által ajánlott anyagi hatalom-alkalmazás kárho- zatása. „Békes igyekezet" szöve O' Connell a' repealegylet alapítója, szolgált ennek jelszavul zászlóján 's eltérés ez elv- től azoknak, kik a' társulat eredeti szerkezetéhez ragaszkod- nak, lehelenné teszi az egy nyomon járást ama veszélyes u- jítókkal. Levele végén, melly egyébiránt határozottan ismét- li a' régi állítást: Irland bajain csak irlandi parlament se- gíthet, hálásan ismértetik el, hogy Brady a' mostani irlandi lordkancellár az előbbi kormánytól repealbeli részvét mi- att letett (60—70) békebirót ismét hivatalaikba helyezni elhatározta; valamint több már a' parlament előtt létező rendszabály Irland javára, névszerint a' haszonbérleti kár- pótlásbill 's tb. valóban figyelem 's köszönetre méltó. Smith O' Brien válaszolt: nem osztozhatik véleményül e' levélben foglalt nézetek valamennyijében, származzanak bár azon férfítól, kit az irlandi nép vezéreül tisztelni megszokott. Ha

ezen nézetek az izgatás sine qua nonja, úgy ő azokat fen nem állhatóknak, az irlandi népre nézve igazságtalanoknak bélyegzi 's ha megmaradnak mellettök, szóló a' repealeg-ylettől elválnak, míg más utra nem térnek. Azon állításnak, mi- szerint valamely népnek szabadsága viszszanyerésére sem- miféle körülmények közt nem szabad anyagi hatalomhoz nyulnia, kereken ellenmondani kénytelen. A' régi 's újabb történet bizonyítja, mikép a' népek igen gyakran fegyver- rel szerzik szabadságaikat vissza 's csak így érhetek czélt. Nem az ő tiszte megmondani: mikor nyuljon Irland ez esz- közhöz 's kívánja és reméli is, hogy erre szükség sohanem leszen; de csak az ellen tiltakozik, hogy a' társulatban ma- gokat előre minden anyagi hatalom-használás ellen lekö- telezzék. Illyes mi eszélytelen 's a' repealizgatástól némelly legőszintébb, legbuzgóbb barátit szükségképp idegeníti el. Másik kérdés az: vajjon egyezségbe álljanak repealsták a' whigekkel? Véleménye szerint nem; a' repealstáknak szí- goron különböző nemzeti pártnak kell lenni, melly magát semmi brit parlamentnek játékszerül oda ne engedje. 'S habár a' whigek készek volnának is Irlandnak némelly dol- gokban igazságot szolgáltatni, még is ellene vannak az unio- megszüntetésnek 's a' miatt a' repealsták gyámolítását nem érdemlik. Névszerint egy repealstának sem szabad kormányi hivatalt szerezni vagy elfogadni. Hivatalvágy ál- tal már nem egy jó irlandit veszte a' hazai ügy, például Lalor Shielt. (A' „Nation" még tovább ment 's jóformán világosan tudatá, miszerint az O' Connell család zsiros hivatalokba a- kar a' kormánynál helyezkedni.) O' Connell John tagadá, hogy léteznék valamely ok atyja vádolására, mintha őt a' whigek gyámolításánál önző okok vezérelnék. Vajjon vá- dolhatni é őt azért, hogy legifjabb fíját a' dundalki választó testületnek ajánlá? Hisz kész fiát a' versenytől azonnal visz- szavonni, ha még őszintébb repealista mutatkozik jelöltül a' pályatéren. A' whigeket, kik már nem egy jót eszközöl- tek Irlandra nézve, nem szabad kihallgatatlannul 's megki- sértetlenül kárhozotni. Végül O' Connell John, mint atyja alter-egoja, erősen állítá fel ez alternatívát: vagy a' fiatal Irland lépjen ki a' repealegyletből, vagy O' Connell 's barátí fognak majd abból kilépni. Más nap a' vitaközlést folytatták. A' tanácskozás zajos volt 's mikép fen említettük, O' Brien 's az egész fiatal irlandi töredék kilépett az egyletből.

Franciaország.

Az aug. 3kai Journ. des Débats a' választások ered- vényét eltérőleg adja az eddigi tudósításoktól 457 választá. tudatik, 289 conservatív 's 168 ellenzéki többség a' conser- vatív politika részére 121. Az idej választások által száztiz új követ lép a' kamrába; ezek közül 82 conservatív 's 28 el- lenzéki.

Egyébir.

Jul. 31kén Dundalk irlandi városban ifjabb O' Connell Dániel (az öreg Daninak legifjabb fíja) minden ellenzés nél- kül parlamentit tagul választatott Redington helyett, ki most irlandi alstátustitkársága miatt Dublinból nem távozhatik 's e' miatt versenytársul fel sem lépett.

Az éjszaki jegestengeren éjszaknyugati átkelés felta- lálása végett tett utazásról ismértetes Ros kapitány jul. 22- kén érkezett Stockholmból Helsingörbe. Innen Angliába megy „Mary" dereglyén, mellynek legénysége Rosson ki- vül egyetlenegy hajósbul áll. Angliából nyár vége felé két vitorlahajóval 's egy gőzessel ismét utazást szándékozik tenni az éjszaki sark felé.

Thiers több az ausztriafrancia hadjárásokra vonat- kozó egylegiségek közlése végett fordult cs. kir. főherczeg Károly ó fenségéhez, ki is e' kérelemnek állítólag legszívesb készséggel felelt meg.

66ik szám.

Magyar pezsögör végeladása. (Ausverkauf). Az ismértetes, igen jól pezsög, tartós, minden idegenszerű anyag hozzávegyítése nélkül készült, 's ezen- felül semmi rőtájdalmat nem okozó magyar pezsög (Dell' Adamy Mih. örökösai által gyártva) részlegenkint igen jutányos áron egészen eladatik. Bővebb tudósítással szol- gálnak felőle Weiss B. és társa irodájában Pesten a' nagyhid-utczabeli Weiss-réte ház 1s0 emeletében 678. sz. alatt. 5—6

Meghívás. A' magyar—jelenleg már—nemzeti színház fentartására alakult részvénytársaság igazgató választványa a' társaságot szenvedőleg illetett ad- dósságokat már nagyobb részben letisztáztván, miután az időközben nemzetivé tett intézet pénztára jelenleg hihetőleg olly állapotban van, miszerint az átvett könyv- és ruhatár, nemkülönbben diszítványok 's egyéb szerek becsárából még hátramaradt 's a' részvény-társaságot cselekvőleg illető mennyiséget kifizetheti: az igazgató vá- lasztvány végszámadását annál örömeztébb kívánja megtenni, minél bizonyosabb, hogy az adósságok teljes kifizetése után is marad fen bizonyos összeg a' részvé- nyeseket illető.

Ezért a' mondott választvány f. évi august. 23d. délután Pesten a' megyeház nagyteremében a' fenmaradandó összeg feletti intézkedés végett közgyűlést tartand; mellyre az illető t. cz. részvényesek az e' részben már kelt hirdetvény folytán u- jabbán is hivatalos tisztelettel megkéretnek.—Pest, 1846. august. 13án. Balla Endre, a' részvény-társaság jegyzője.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

Pécs-mohácsi vasut ügyében. Megadatván a' pécs-mohácsi vasuti vonal előmunkálatai teljesítéséhez az engedély, tisztelettel kéretnek azon t. cz. urak, kik e' czélra aláírtak: ne terhelhetőnek aláírt öszleteket f. é. september hó 11ig vagy Pécssett Jaeger János kereskedő 's társasági pénztárhoz urnak, vagy azon iv- tartónak, kinél aláírtak, megküzeni: miért is azon t. cz. urak, kiknek aláírási iveau- küldettek 's aláírókat szereztek, szinte megkéretnek: sziveskedniük az iveau- alá- írt öszleteket fölvenni és az aláírási iveau- kkal Pécsre Jaeger János urnak f. e. sep- tember 11ig megküldeni. Pécssett, július hónapban 1846. eszt.

A' pécs-mohácsi vasuti vállalat igazgatósága. 1—3

Árcsökkenési hirdetés.

A' magyar kir. tudományegyetem ré- széről közhírré tétetik: miként az orvosi karnak épületében, némi előfordu ó építési változtatások elkész tése f. e. augusztus hó 26ik napján délelőtti 11 órakor tartandó ár- csökkenés útján a' legolcsóbb áron felvál- lalónak fog átadati; felszólítatnak ennél- fogva azon kömvés, cserepes, ács, asztá-

los, lakatos és festő (színező) mesterem- berek, kik ezeket a' kir. egyetem irodájá- ban hivatalos óráji alatt a' megtekinthető terv szerint felvállalni kívánják, hogy az em- litett időben az orvoskar-házban. Pesten, ujjvilágutczában 591. szám alatt megjelen- hessenek. Kelt Pesten 1846ik évi augustus hó 13kán. V a r g a y Károly, a' kir. ma- gyar tudom. egyetem helyettes tanácsjegy- zője. 2—3